

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õpikeskkonnas

Olga Ilmenskaja

**EESTI KEELEST ERINEVA EMAKEELEGA LASTE EESTI
KEELE OMANDAMISE TOETAMINE NARVA-JÕESUU
LASTEAIAS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Katrin Helendi MA

Narva 2025

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud. Lõputöö on koostatud, lähtudes Tartu Ülikooli Narva kolledži sotsiaalteaduste valdkonna üliõpilaste lõputööde koostamise ja vormistamise jehendi nõutest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Olga Ilmenskaja

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Olga Ilmenskaja

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Eesti keelest erineva emakeelega laste eesti keele omandamise toetamine Narva-Jõesuu lasteaias“ mille juhendaja on Katrin Helendi, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Olga Ilmenskaja

Narvas, 19.05.2025. aastal

SUMMARY

SUPPORTING THE ACQUISITION OF THE ESTONIAN LANGUAGE AS SECOND LANGUAGE IN NARVA-JÕESUU KINDERGARTEN

Several recommendations have been made in the professional literature regarding the teaching of a second language in preschool age, but so far, no study has been conducted on the teaching of the Estonian language in kindergarten after the transition to Estonian-language education in a region whose language environment outside the kindergarten is almost entirely non-Estonian.

The aim of the thesis was to analyze the teaching of the Estonian language in the Narva-Jõesuu Kindergarten Karikakar, to assess the effectiveness of the activities implemented in children's acquisition of the Estonian language, and to study the opinions of teachers and parents about the effectiveness of the methodology used. There were conducted interviews with five teachers and a survey among parents (26 respondents).

The study revealed that teachers considered language immersion, play, and repetition to be effective methods of teaching the language. Most parents assessed the Estonian language teaching in the Narva-Jõesuu kindergarten as very effective, and many parents were very satisfied with the teachers' work. Parents gave a positive assessment of the transition to Estonian-language teaching and the vast majority found that it had benefited the development of their child's Estonian language skills. Teachers found that language immersion and an play should be continued in teaching Estonian, and positive feedback is important. However, teaching Estonian in kindergarten could be more systematic. Parents would like to see more special language learning games, special exercises for practicing vocabulary, and movement and role-playing games implemented in Estonian language teaching in the future. Both teachers and parents found that more opportunities should be created for children to meet people who speak Estonian as their mother tongue.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. ÜLEVAADE VARAJASE KEELEÕPPE METOODIKAST JA VARASEMATEST UURIMISTULEMUSTEST EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPETAMISE KOHTA EESTI LASTEAEDADES	8
1.1. Kodune keelekeskkond ja selle roll teise keele omandamises	8
1.2. Varajase teise keele õppe põhimõtted	9
1.3. Lasteaia roll eesti keele kui teise keele omandamises	12
1.4. Keelekümblyuse põhimõtted	12
1.5. Ülevaade varasemates uurimistulemustest eesti keele kui teise keele õpetamisest Eesti lasteaedades	14
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	20
2.1. Eesmärk ja uurimisküsimused	20
2.2. Metoodika	20
2.3. Valim	21
2.4. Protseduur	21
3. UURIMISTULEMUSED	23
3.1. Intervjuud õpetajatega	23
3.2. Küsitlus lapsevanemate seas	30
3.3. Tulemuste arutelu ja järeldused	34
KOKKUVÕTE	39
KASUTATUD KIRJANDUS	41
Lisa 1. Õpetajate intervjuu kava	44
Lisa 2. Küsimustik lapsevanematele	45

SISSEJUHATUS

Narva-Jõesuu lasteaed Karikakar on munitsipaallasteaed, mille teeninduspiirkonnaks on Narva-Jõesuu linn. Tegemist on olnud seni vene õppekeelega lasteaiaga, milles sõimerühmas toimub õppetöö venekeeles ning vanemates rühmades on rakendatud osalist keelekümblust. Eesti keele õpe on toimunud läbi eraldiseisvate keeletegevuste, keeleõppe ja teiste tegevuste lõimimise ning osalise keelekümbluse metoodika abil. (Narva-Jõesuu Lasteaed Karikakar, 2018) 2024. a 1. septembril algas lasteaias üleminek eesti õppekeelele. See tähendab, et õpetajad kasutavad lastega igapäevases suhtluses, mängus ning õppe- ja kasvatustegevuses eesti keelt (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023).

Eesti keelest erineva emakeelega laste eesti keele õpe on Eestis ühiskonna oluline teema, kuna üha rohkemates lasteaedades kasvavad mitmekeelse taustaga lapsed ülemineku eestikeelsele haridusele ja sellega seonduva. Nende laste edukas eesti keele omandamine mängib olulist rolli nende integreerumisel Eesti haridussüsteemi ja ühiskonda laiemalt. Narva-Jõesuu lasteaed pakub unikaalset konteksti, kuna tegemist on piirkonnaga, kus valdav osa elanikkonnast räägib vene keelt. Narva-Jõesuu lasteaed Karikakar puhul 95% lastest ei ole kodune keel eesti keel (Narva-Jõesuu Lasteaed Karikakar, 2023). Seetõttu on selle lasteaia puhul laste keeleoskuse kujunemine eripärane, kuna lasteaed on peamiseks kohaks, milles on võimalik eesti keelt rääkida. Tulenevalt kohalikest oludest, et ole Narva-Jõesuus võimalik rakendada ka eestikeelele haridusele ülemineku alast soovitus moodustada lastaiarühmasid selliselt, et eesti keelest erineva emakeelega lapsed ei moodustaks rohkem kui veerandi rühma koosseisust (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023).

Teise keele õpetamise kohta koolieelses eas on erialakirjanduses välja toodud mitmeid soovitusi, näiteks peaks õpe olema mänguline, põhinema kommunikatiivsetele meetoditel ning hoiduda tuleks keelereeglite formaalsest õpetamisest (Märka jt, 2009; Kebbinau & Aja, 2011; Golubeva & Pere, 2017). Eesti keele õpetamise kohta lasteaedades on seni tehtud mitmeid uurimusi (nt. Haljak, 2011; Marjapuu, 2013; Koiduaru, 2014; Lambakahar, 2015, Taal, 2016; Varep, 2020), mis käsitlevad õppemetoodika rakendamist, ootusi ja rahuolu eesti keele õpetamisega nii õpetajate kui lapsevanemate vaatenurgast. Samas ei ole siiani uuritud,

eesti keele õpet lasteaias pärast eestikeelsele haridusele üleminekut piirkonnas, mille keelekeskkond väljaspool lasteaeda on peaaegu täielikult muukeelne. Seetõttu on oluline uurida, milliseid meetodid ja tegevused toetavad nende laste eesti keele õppimist kõige tõhusamalt.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on analüüsida eesti keele õpet Narva-Jõesuu Lasteaias Karikakar, hinnata rakendatavate tegevuste tõhusust laste eesti keele omandamisel ning uurida õpetajate ja lastevanemate arvamusi kasutatava metoodika tõhususe kohta.

Bakalaureusetöö uurimisküsimused on:

1. Milliseid meetodeid kasutavad Narva-Jõesuu lasteaia õpetajad erineva emakeelega laste eesti keele omandamise toetamiseks?
2. Kuidas hindavad õpetajad rakendatavate meetodite tõhusust eesti keele omandamisel?
3. Millised on lastevanemate arvamused ja kogemused seoses eesti keele õppimisega lasteaias?
4. Milliseid metoodilisi muudatusi soovitaksid õpetajad ja vanemad eesti keele õpetamise tõhustamiseks?

Töös rakendatakse kombineeritult kvalitatiivset ja kvantitatiivset metoodikat. Viiakse läbi intervjuud lasteaia õpetajatega ning küsitlus lastevanemate seas. Intervjuude analüüsis kasutakse kvalitatiivset sisuanalüüsi ning küsitlustulemusi analüüsitakse statistiliste meetoditega.

Töö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis antakse teoreetiline ja empiiriline ülevaade varajase teise keele metoodilistest põhimõtetest ning varsemastest Eesti läbiviidud uuringutest eesti keele lasteaias teise keelena õpetamise kohta. Teises peatükis kirjeldatakse uurimismetoodikat, mille juures tuuakse välja uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused, kirjeldatakse metoodikat, valimit ja uurimuse läbiviimise protseduuri. Kolmandas peatükis esitatakse intervjuude ja küsitlustulemuste analüüs ning tulemuste arutelu ja järeldused.

1. ÜLEVAADE VARAJASE KEELEÕPPE METOODIKAST JA VARASEMATEST UURIMISTULEMUSTEST EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPETAMISE KOHTA EESTI LASTEAEDADES

1.1. Kodune keelekeskkond ja selle roll teise keele omandamises

Enamasti omandavad inimesed sünnijärgselt ühe keele, mida nimetatakse emakeeleks või esimeseks keeleks ning keeleteadlased kasutavad selle tähisena L1. Hiljem võib inimene omandada teisi keeli, teisena omandatud keelt nimetatakse teiseks keeleks ja tähistatakse L2. (Mizza, 2014, lk 101) Kui tavaliselt omandatakse esimene keele ajalisel varem ehk nooremas eas, siis sobiva keskkonna puhul võib lastel toimuda kahe keele omandamine samaaegselt ehk lapsel kujuneb varakult välja kakskeelsus. See eeldab aga, et laps viibib alates varasest east mõlema keele keskkonnas. (Meisel, 2009, lk 6)

Nii esimese kui teise keele omandamine on evolutsiooniga väljakujunenud sotsiaalselt loomulik protsess ning sealjuures on teise keele omandamine nooremas vanuses lihtsam (Golubeva & Pere, 2017, lk 72). Koolieelses eas on lapsed võimelised lisaks emakeele teise keele omandama ilma formaalse õpetuseta ning osa lapsi võib kujuneda ilma suurema pingutuseta kakskeelseks sünnijärgse loomuliku keele arengu kaudu (Baker, 2011, lk 94). Teise keele omandamist toetavad ka mitmesugused lapsevanemate tegevused nagu lapsega kodus teises keeles rääkimine, teises keeles raamatute ettelugemine, keeleõppe mängude mängimine koos lapsega (Dixon & Wu, 2014, lk 427).

Kui kodus räägitakse mõlemat keelt, siis on lapsed võimelised sünnijärgselt omandama mõlemad keeled (Hoff jt, 2012, lk 1) Käesolevas töös uuritava lasteaia kontekstis, aga sellist võimalust üldjuhul ei ole, sest vaid üksikute laste kodudes räägitakse lisaks vene keelele ka eesti keelt, valdavalt on tegemist aga üksnes venekeelsete kodudega (Narva-Jõesuu Lastead Karikakar, 2023, lk 8). Eestis 7-8-aastaste laste kohta läbiviidud uurimuse tulemuse näitavad, et kokkupuuted eesti keelega on lastel erinevad sõltuvalt sellest, milliseid keeli kodus räägitakse. Kui vanemad räägivad nii eesti kui vene keelt, siis puutuvad lapsed eesti keelega kokku alates sünnist, kui eesti keelt kodus ei räägita, siis hakkavad lapsed eesti keelega kokku puutuma tavaliselt pärast kolmandat eluaastat. Eesti keelega kokkupuuted

võivad tekkida lasteaias, kuid ka televisiooni, arvuti, raamatute ja sõprade kaudu, kuid siinkohal on oluline, kuivõrd muukeelne lapsevanem selliseid kokkupuuteid eesti keelega võimaldab, näiteks kas kodus tarbitakse eestikeelset meediat või kas lapsevanem loeb lapsele eestikeelseid raamatuid. Uurimistulemused näitavad seda, et mida varasemalt tekkivad muukeelsel lapsel eesti keelega kokkupuuted, seda parem on tema eesti keele oskus kooliealiseks saamisel. (Baird & Argus, 2022, lk 81-82) Seega võib nende uurimistulemuste põhjal väita, et lasteaias on oluline roll Eesti elavate muukeelsete laste eesti keele oskuse kujunemises.

1.2. Varajase teise keele õppe põhimõtted

Varajases keeleõppes peetakse oluliseks keeleõppe lõimimist laste loomulike tegevustega. See tähendab, et keele õppimine toimub mängu, laulmise, tantsimise jm tegevuste käigus. (Golubeva & Pere, 2017, lk 73). Koolieelse lasteasutuse õppekavas on välja toodud, et eesti keele õpe peab toimuma tegevuste käigus, mille puhul tegevuste kontekst toetab sõnalist suhtlemist (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2023, § 19). Mida noorema lapsega on tegemist, seda loomulikumalt teise keele omandamine toimub ja seda sarnasem on see emakeele omandamisega. Seega on sobiv rakendada mitteformaalset ja emakeele õppimisega sarnast teise keele õpetamist. (Märka jt, 2009, lk 47)

Varajase keeleõppe puhul on oluline kasutada kommunikatiivseid meetodeid, mille korral on õppimine suunatud peamiselt õppija kommunikatiivsete kompetentside tõstmisele. Tegemist on õppijakeskse lähenemisega, mille puhul õpitakse keelt peamiselt interaktsiooni kaudu. Olulisteks põhimõteteks on, et keeleõpe peab põhinema suhtlusel ja kontekstil ning selle juures tuleb kasutada õppijate jaoks sobivaid ja huvipakkuvaid õppematerjale. Õppijad peavad saama ise keelt kasutada ja otsustada ise, kuidas nad keelt kasutavad ehk kuidas nad ennast keeleliselt väljendavad. Kommunikatiivne keeleõpe on seotud praktiliste situatsioonidega, kus õpitavat keelt kasutatakse nendes situatsioonides suhtlemiseks. (Cheng, 2015, lk 706)

Kuna laps õpib peamiselt mängu kaudu, siis varajases keeleõppes on keskseks põhimõtteks, et keeleõpe peab põhinema mängulistel tegevustel ning olema samas laste jaoks vaheldusrikas ja huvitav. Vahelduse saavutamiseks on soovitatav, et keeleõppes rakendatakse mitmekesiseid tegevusi, sh liikumine, laulmine, käeline tegevuse ja igapäevatoimingud. (Märka jt, 2009, lk 47) Laulmist soovitatakse põhjustel, et laulud on laste jaoks huvitavad ning need aitavad lastel uusi sõnu meelde jätta (Albaladejo jt, 2018, lk 120). Mida noorema

lapsega on tegemist, seda rohkem peaks keeleõpe mängul põhinema (Kebbinau & Aja, 2011, lk 83). Mängu kaudu õppimine on kui õppemetoodiline aluspõhimõte on sätestatud Eestis kehtivas koolieelse lasteasutuse õppekavas ning seda põhimõtet rakendatakse lasteaias toimuva õppe puhul läbivalt, st mitte üksnes keeleõppega seondult. Õppekavas on välja toodud, et mäng on koolieelses seas oleva lapse põhitegevuseks. Mäng on vahendiks, mille kaudu laps omandab uut teavet, oskuseid, kogemusi ja käitumisreegleid, mistõttu on mängu oskus kõigi lasteaias arendatavate oskuste ja teadmiste arengu aluseks. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2023, § 12)

Keeleõppeks sobivad mängud peaksid olema sellised, mille käigus omandatakse uusi sõnu ja väljendeid. Selleks on sobiv kasutada sõna- ja rollimänge, sõnade ja piltide kokkupanemise mängu ja asjade kategoriseerimise mängu. Keele arengut toetavad tegevused, milles tuleb kirjeldada piltidel olevat või võrrelda pilte ning joonistada pilte kuuldu järgi. (Märka jt, 2009, lk 47)

Varajases keeleõppes peetakse oluliseks õppe emotsionaalset korraldust ja laste erinevate meelte aktiveerimist. Seetõttu on olulised näitlike vahendite kasutamine, õpetaja kehakeel, miimika. Täiendavalt rakendatakse toetavaid vahendeid nagu erinevad visuaalsed abimaterjalid ja esemete juures olevad sildid nende nimetusega õpitavas keeles. (Märka jt, 2009, lk 47) Erienvate vahendite kasutamine võimaldab lastele mitmekülgset keeletuge, see tagab selle, et keel on nii kuuldav kui nähtav. Kõikvõimalikud visuaalsed materjalid aitava ruumi, milles õpilased viibivad, keeleõppe eesmärgil ära kasutada. (Kebbinau & Aja, 2011, lk 54)

Varajases keeleõppes ei peeta sobivaks keeleõpet formaalsete keelereeglite õppimise kaudu, nagu grammatikaharjutuste tegemine (Golubeva & Pere, 2017, lk 73). Baker (2011, lk 94) on sarnasel seisukohal, et varases keeleõppes tuleb keskenduda arusaamisele ja tähendusele, mitte keelevormidele.

Spetsiifilised harjutused keeleoskuse arendamiseks võivad olla kasulikud, kuid need peaksid olema suunatud praktilisele keelekasutusele. Näiteks võib kasutada kuulamisel ja ümberjutustamisel põhinevaid harjutusi. Õpetaja jutustab lastele lugu ning seejärel palub lastel seda iseseisvalt ümber jutustada. Sellised harjutused aitavad suurendada laste sõnavara ning arendavad rääkimisoskust. (Rodge jt, 2016, lk 164)

Varajases keeleoskuses on sobiv rakendada igapäevaseid rutiintegevusi, mis aitavad omandada igapäevast sõnavara. Üheks võimaluseks on hommikuring ning hommikune tervitamine. Samuti saab keeleoskuse arendamise eesmärgil ära kasutada tähtpäevade, nagu laste sünnipäevad, tähistamisega seotud tegevusi. (Märka jt, 2009, lk 47) Hommikuringi peetakse keeleoskuse arendamisel oluliseks, kuna see annab lastele võimalusi keelt kasutada ja õpetaja saab iga lapse keelekasutust individuaalselt jälgida (Samuelsson, 2021, lk 37). Rutiintegevustel on ka täiendavad ülesanded – nad pakuvad lastele turvatunnet, need annavad lastele turvalise võimaluse keelekasutuseks ja keeleoskuse arendamiseks (Kebbinau & Aja, 2011, lk 82).

Koolieelse lasteasutuse õppekavas peetakse oluliseks suunata last kasutama eesti keelt erinevates olukordades, sealjuures ka väljaspool lasteaeda nagu teatris, spordivõistlustel ja õppekäikudel. Eesti keele oskuse arendamiseks luuakse lastele huvitavaid suhtlussituatsioone. Õpitud korratakse suhtlussituatsioonides, kus keeleõpe on seotud teiste tegevustega nagu liikumine, vaatlemine ja käelised tegevused. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2023, § 19)

Varases keeleõppes peetakse oluliseks õpetaja poolset jutuvestmist, millega soovitatakse alustada võimalikult varakult vastavalt sellele, kuivõrd lapsed on võimelised neile räägitavaid jutte kuulama. Teises keeles juttude vestmisel on oluline kasutada kontekstilisi vihjeid nagu pildid, esemed ja žestid, et toetada laste arusaamist kuuldust. (Albaladejo jt, 2018, lk 119) Koolieelse lasteasutuse õppekavas on rõhutatud eestikeelsete raamatute kasutamist eesti keele omandamise toetamiseks. Selleks kasutatakse lihtsa keele ja piltidega illustreeritud raamatuid, mida õpetaja loeb lapsele ette või mida loetakse ühiselt. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2023, § 19) Raamatute ettelugemisel võib õpetaja esitada vahepeal lastele küsimusi, et suunata neid õpitavat keelt kasutama. Küsimustele vastamine annab lastele võimalusi rakendada ja kinnistada uusi sõnu, mida nad loetust kuulevad. (Rodge jt, 2016, lk 158)

Seoses eestikeelsele õppele üleminekul senistes vene õppekeelelaste lasteaedades võib vajaduse korral rakendada lasteaias eraldi keeletegevusi. Need on mõeldud sõnavara ja keelekonstruktsioonide harjutamiseks ja kordamiseks. Eraldi keeletegevused toimuvad soovituslikult väikeses grupis või individuaalselt. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023, lk 1-2)

1.3. Lasteaia roll eesti keele kui teise keele omandamises

Lasteaias käiva lapse puhul on lasteaed keskkonnaks, milles laps veedab olulise osa ajast. Lasteaias veedetud aeg on struktureeritud, sisaldades nii õpetajate poolt juhitud tegevusi kui ka vaba mänguaega. Lasteaias läbiviidavad tegevused loovad võimaluse lapse teise keele oskuse arendamiseks. (Samuelsson, 2021, 22-23)

Keele ja kõne arendamist peetakse koolieelse lasteasutuse üheks ülesandeks (Märka jt, 2009, lk 46) Eestis kehtiv koolieelse lasteasutuse õppekava sätestab, et kui lapse kodune keel ei ole eesti keel, siis lasteaias toetatakse tema eesti keele omandamist. Eesti keele omandamise toetamiseks rakendatakse lõimitud õppe- ja kasvatustegevusi ning vajadusel eraldi keeletegevusi (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2023, § 9)

Eesti keele kui teise õpetamise eesmärkideks lasteaedades on riikliku õppekava kohaselt, et laps (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2023, § 19)

- 1) „tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.“

Eesti lasteaedades on seni kasutusel olnud erinevad lähenemised eesti keele õpetamisele muu koduse keelega lastele. Osades lasteaedades on eesti keele õpet toimunud eraldiseisvate keeletegevuste kaudu, teistes lasteaedades on rakendatud keelekümblust. Mõned lasteaedad on kasutanud osalist ja mõned täielikku keelekümblust. Selle kõrval on üksikutes lasteaedades rakendatud kahesuunalist keelekümblust. (Gusjuk jt, 2022, lk 156) Sealjuures on mõned lasteaedad kasutanud eesti keele õpetamiseks erinevaid lähenemisi, näiteks on keelekümblust rakendatud vaid osades rühmades. Osa muukeelseid lapsevanemaid on pannud oma lapsed eestikeelsesse lasteaedadesse, milles kogu õppetöö toimub eesti keeles ja eesti keele õpetamisega spetsiaalselt ei tegeleta. (Märka jt, 2009, lk 46)

1.4. Keelekümbluse põhimõtted

Seega on Eestis lasteaedades olnud peamiseks eesti keele õpetamise lähenemisteks keelekümblus ja eraldiseisvad keeletegevused. Pärast eestikeelele õppele üleminekut on lasteaedades toimuv eesti keele õpe sisuliselt keelekümblus isegi kui seda terminit lasteaias ei kasutata.

Keelekümbel on keeleõppe meetod, mille puhul kogu õppetegevus viiakse läbi õpitavas keeles. Seega on õpitav keel õppe meediumiks mitte objektiks. (Bostwick & Gakuen, 2004, lk 1) Tegemist on lõimitud aine- ja keeleõppe meetodiga, mis võimaldab õpilastel viibida õpitava keele keelekeskkonnas. Keelt õpitakse läbi tegevuse. (Haridus- ja Noorteamet, 2024) Lõimitud aine- ja keeleõppe seisneb samaaegses õppeaines õpitava sisu ja keeleoskuse omandamises (Kebbinau & Aja, 2011, lk 6). Keelekümbeluse eelis õppemeetodina seisneb selles, et teine keel omandatakse kõige paremini kui seda õpitakse tähenduslikus sotsiaalses kontekstis. Õppetegevustes osalemine loob loomuliku keelekeskkonna ning soov tegevustes kaasa lüüa motiveerib lapsi keelt õppima ja kasutama. (Bostwick & Gakuen, 2004, lk 3-4)

Vastavalt keelekümbeluse alustamise ajale eristatakse varajast, edasilükatud ja hilist keelekümbelust. Kui keelekümbelusega alustatakse lasteaias või esimeses klassis, siis on tegemist varajase keelekümbelusega. Edasilükatud keelekümbelusega alustakse 9-10-aastaselt ning hilise keelekümbelusega põhikooli III astmes. (Kebbinau & Aja, 2011, lk 15)

Täieliku keelekümbeluse puhul toimub õpe alguses üksnes õpitavas keeles, eesti keele omandamisel seega ainult eesti keeles, hiljem võidakse eesti keele mahtu vähendada. Osalise keelekümbeluse puhul toimub algusest peale õpe eesti keeles vaid osa ajast. (Kebbinau & Aja, 2011, lk 15) Täielik keelekümbelus või eestikeelse lasteaias õppimine on pakkunud lapsele kõige suuremas ulatuses eestikeelset keskkonda. Sellisel juhul õpetajad kasutavad 100%-liselt eesti keelt. Osalise keelekümbeluse või eesti keele keeletegevuste kaudu õpetamise puhul on eesti keele osakaal õppetegevustest 15-50%. (Märka jt, 2009, lk 46)

Keelekümbelus sarnaneb metoodika poolest emakeele omandamisele. Keeleõppe toimub ilma tõlkimata, üksnes õppijatele keelelist tuge pakkudes. Tegemist on aktiivse õppega, enamiku ajast on õppija aktiivsetes tegevustes ja kasutab aktiivselt õpitavat keelt. (Haridus- ja Noorteamet, 2021)

Keelekümbeluse puhul on oluliseks põhimõtteks „Üks õpetaja – üks keel“. See tähendab, et õpetaja suhtleb õpilastega ainult ühes keeles. Seega kogu keele õppimine toimub üksnes õpitavat keelt (kümbeluskeelt kasutades). Selline põhimõtte kehtib kõikide õppetegevuste puhul. Kui õpilane kasutab siiski teist keelt, siis see ei ole otseselt keelatud, kuid õpilast tunnustatakse vaid kümbeluskeele kasutamise eest. (Kebbinau & Aja, 2011, lk 66)

Keelekümbelus põhineb kommunikatiivsel keelekasutusel – see aitab lastel keelt kasutades saavutada suhtluseesmärke. Keelekümbeluses kasutakse erinevaid kommunikatiivse

keeleõppe ülesandeid nagu rollimängud, suhtlussituatsioonid ja loovülesanded. (Kebbinau & Aja, 2011, lk 32) Keelekümblust peetakse koolieelses eas olevate laste jaoks hästisobivaks meetodiks, sest selle vanuses lastel on julgus keelt kasutada isegi kui nad seda hästi ei valda. Erienvalt vanematest lastest pööravad nooremad lapsed vähem tähelepanu keelevigadele, mistõttu nad julgevad keelt kasutada vaatamata vigade esinemisele keelekasutuses. Keelekümblus sobib noorematele lastele hästi ka põhjusel, et seda on võimalik rakendada mängulistest situatsioonides. Lasteaias keelekümblusega alustamist toetab ka asjaolu, et lasteaias läbiviidavad tegevused on võrdlemisi lihtsad ning nendes kaasalöömine ei eelda lastelt nii palju keellist arusaamist kui koolis õppetegevuste puhul. Keelekümblusega lasteaias alustades omandavad lapsed kooliealiseks saamise ajaks keeletaseme, mis võimaldab neil edukalt kooli õppetegevuses osaleda. (Hickey & de Meija, 2016, lk 2-3)

Keelekümbluse puhul õpivad lapsed keelt üksteiselt. Lapsed kuulevad üksteist õpitavat keelt kasutamas ja see toetab nende keeleoskuse arengut, seega on oluline, et keelekümblus toimuks rühmas. (Savijärvi, 2018, lk 211) Keelekümbluses on olulisel kohal rühmatööd, mis võimaldavad laste koostööd, üksteise kuulamist ning toetavad suhtlusoskuse ja esinemisjulguse arengut (Kebbinau & Aja, 2011, lk 69).

Keelekümbluse rakendamine ei nõua seda, et lastel oleks olemas eelnevad teadmised õpitava keele kohta, kuid oluline on tagada see, et lapsed saaksid õpetajast aru. Keeleteadmiste puudumise korral tõlgendavad lapsed situatsioonilisi vihjeid – nad küll ei saa aru, mida õpetaja räägitud jutt tähendab, kuid nad märkavad kehakeelt ja olukordi, kus keelt kasutatakse. Lasteaias toimuvad tegevused on lihtsad ning need on mõistavad ka juhul, kui laps keelt ei oska. Seega oluline on õpetajatel ende lastele mõistetavaks teha – kui laps saab aru, mida tehakse, siis omandab ta selle põhjal ka keele. (Savijärvi, 2018, lk 211)

1.5. Ülevaade varasemates uurimistulemustest eesti keele kui teise keele õpetamisest Eesti lasteaeades

Järgnevalt antakse ülevaade varasemate Eestis läbiviidud eesti keele kui teise keele alushariduses õpetamise kohta läbiviidud uurimiste tulemusest. Selliseid uurimusi on korraldatud erineva keelelise taustaga lasteaeades. Uuritud lasteaiad erinevad üksteisest muu koduse keelega laste osakaalu ning kasutatava õppemetoodika osas. Mõned uurimused hõlmavad mitmeid lasteaeadu. Esmalt tuuakse välja uurimistulemused õpetajate ja seejärel lapsevanemate arvamuste osas.

Ühe Tartumaa lasteaia näitel läbiviidud uurimuse tulemuste kohaselt kõik uuringus osalenud õpetajad väitsid, et nad kasutavad muukeelsetele lastele eesti keele õpetamiseks mängulist metoodikat. Selle kohta nimetatud uuringus sõnade äraarvamise mäng, piltide vaatamise mäng, häälikumäng. (Koiduaru, 2014, lk 18-19). Teises uuringus tõi õpetajad välja lauamängude kasutamise keeleõppes (Marjapuu, 2013, lk 20). Sobivate mängude valikus arvestavad õpetajad laste eelistusega ning selle seonduvalt peavad õpetajad oluliseks tähele panna kui lapsele mõni mäng väga meeldib (Taal, 2016, lk 23). Mängulise metoodika laialdast kasutamist kinnitasid ka projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“ osalenud õpetajad. 90,5% õpetajatest märkis, et nad kasutasid pidevalt õppemängusid eesti keele õpetamisel. (Peterson jt 2020, lk 110)

Tartumaa lasteaiaõpetajad on uuringus vastanud, et kakskeelsete laste puhul kasutavad nad keeleõpetuses pildimaterjale ja näitlikke vahendeid. Õpetajad mainisid pildikaartide, plakatite ja polstrite kasutamist õpitavate teemade kohta. Osadel polstritel on luuletused piltidena lahti joonistatud. Kõik uuringus osalenud nõustusid pildimaterjali kasutamise olulisusega ja märkisid, et ilma selleta võib kergesti tekkida lastega suhtlemisel arusaamisraskuseid. Näitlike vahenditena kasutatakse mitmesuguseid esemeid, märkides, et kui õpetaja millestki lastega räägib, siis ta võimaluse korral näitab lastele kõnealust eset. (Marjapuu, 2013, lk 18-20) Teises Tartumaal läbiviidud uuringus tõi õpetajad samuti välja näitlikustamise ning erinevate esemete kasutamise lastega suhtlemisel (Taal, 2016, lk 18).

Ühe Tartumaa lasteaia õpetajad on leidnud, et eesti keele õpetamist toetavad eestikeelsed laulud, mille osas märkisid õpetajad, et nad teevad koostööd muusikaõpetajaga (Koiduaru, 2014, lk 19). Kasutusel olevad laulud on lühikesed ja neid peetakse oluliseks keele arengu toetamisel (Taal, 2016, lk 18).

Tartumaa lasteaiaõpetajad märgivad, et nad kasutavad kakskeelsete laste puhul eesti keele arendamiseks eestikeelseid raamatuid. Samas kasutatakse ka venekeelseid raamatuid ning vanematel on palutud tuua lasteaeda venekeelseid raamatuid. (Marjapuu, 2013, lk 19) Raamatute kõrval on kasutusel eestikeelsed multifilmid, mille valikul on oluline jälgida, et need oleksid lihtsa ja arusaadava sõnastusega. Õpetajad pidasid multifilmide kasutamiseks oluliseks laste sõnavara kinnistamisel ning tõi välja nende motiveeriva mõju keele õppimisel. (Taal, 2016, lk 18)

Dramatiseeringuid on kasutatud Eesti keele kui teise keele õpetamisel lasteaias võrdlemisi vähe. Selle kohane uurimus näitas, et enamasti tehakse seda 2-3 korda kuus, kusjuures dramatiseeringute kasutamine võõrkeeleõpetajate poolt on vähem rakendatud kui koolieelse lasteasutuste õpetajate poolt üldiselt. See näitab, et pigem kasutatakse dramatiseeringuid lasteaedades rohkem muudel eesmärkidel kui eesti keele õpetamiseks muukeelsetele lastele. Siinkohal tuleb aga arvestada, et võõrkeeleõpetajatel on lastega vähem kontakttunde nädalas ning seetõttu on ka vähem võimalusi dramatiseeringute sagedaseks kasutamiseks. Uurimistulemused näitavad, et dramatiseeringute kasutamise peamiseks eesmärgideks on laste keeleline areng ning sõnavara rikastamine. (Haljak, 2011) Tartumaa lasteaias läbiviidud uuringus selgus, et lastele meeldivad dramatiseeringud väga. Need võimaldavad õpetajal saada tagasisidet laste keeleoskuse arengule. Lavastusmängude põhjal saab hinnata laste sõnavara, hääldust, grammatikat ning vajadusel laste keelekasutust parandada. (Koiduaru, 2014, lk 19). Lavastusmängude eelisenähtel on õpetajad nimetanud igapäevaste väljendite kiiret õppimist (Marjapuu, 2013, lk 21).

Lasteaiaõpetajad leiavad, et muukeelsete laste eesti keele arengut toetavad individuaalsed tegevused lapsega. Selleks õpetajad leiavad, et vajalik on 10-15 minutit individuaaltööd lapsega. Õpetajad püüavad päeva jooksul leida hetki, kus oleks võimalik muukeelse lapsega koos mängida. (Varep, 2020, lk 15) Individuaalset tööd lapsega peavad õpetajad eriti oluliseks, kui laps on keele kasutamisel passiivne (Marjapuu, 2013, lk 21).

Muukeelsete laste eesti keele oskuse arendamiseks rakendavad lasteaiaõpetajad rutiinseid korduvaid õppetegevusi ja rühmatööd. Selle kohta on õpetajad näidetena välja toonud igapäevaseid tegevusi nagu käte pesemine ja tualeti kasutamine. Sellised tegevused annavad võimaluse päevast-päeva korrata lastele eesti keeles samu väljendeid ning ajapikku jäävad need lastele meelde. (Marjapuu, 2013, lk 20) Teises uuringus märgivad lasteaiaõpetajad samuti, et nad pidevalt kordavad lastele samu väljendeid ning kordamist kasutatakse ka laste keelevigade parandamiseks (Taal, 2016, lk 18).

Uute sõnade õpetamisel peavad õpetajad oluliseks järjepidevust. See tähendab, et kui lastele on mõni uus eestikeelne sõna õpetatud, siis üritavad õpetajad seda sõna edaspidi korduvalt kasutada, et õpitud uus sõna lastel kinnistuks. (Marjapuu, 2013, lk 20)

Tartumaa lasteaiaõpetajad märgivad, et nad kasutavad kakskeelsete laste õpetamisel parafraaseerimist ja seletamist. Seega selle asemel, et olukordades, kus laps õpilast ei mõista,

ei jaga nad lastele selgitusi nende emakeeles, vaid sõnatavad öeldu lastele eesti keeles ümber. (Marjapuu, 2013, lk 18)

Muukeelsete laste eesti keele arengu toetamiseks lihtsustavad õpetajad ülesandeid, et need vastaksid laste eesti keele oskuse tasemele. Selleks kasutatakse lihtsustatud sõnastusi ning kasutakse rohkem visuaalseid abivahendeid, tegevuste ettenäitamist, kehakeelega suunamist. (Varep. 2020, lk 15) Arusaamise parendamiseks räägivad õpetajad lastega aeglasemas tempos ning samuti peavad õpetajad oluliseks selget hääldust ja õige grammatika kasutamist lastega suheldes. Sobiv on suhelda lihtsamaid ja lühemaid lauseid kasutades. (Taal, 2016, lk 18)

Projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“ osalenud õpetajad märkisid olulisteks põhimõteteks, mida nad eesti keele õpetamisel pidevalt kasutavad laste omavahelise eestikeelse suhtlemis julgustamise, lapse enesekindluse toetamise ning laste võimete arvestamise. Mõningal määral rakendavad õpetajad keeleliselt ebaõigete lausungite korrektset kordamist. (Peterson jt 2020, lk 109)

Kui samas lasteaiarühmas käib nii eesti kui muu emakeelega lapsi, siis suhtlemine eesti emakeelega lastega aitab muukeelsetel lastel paremini eesti keelt omandada. Selle kohta on Tartumaa lasteaiadõpetajad märkinud, et eesti emakeelega lapsed on suureks abiks muukeelsete laste arengu toetamisel. (Marjapuu, 2013, lk 18) Projektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas“ osalenud õpetajatest kaks kolmandikku väitis, et nad kasutavad eesti keeles edasijõudnud laste abi selleks, et teha teistele jaoks arusaamist lihtsamaks (Peterson jt 2020, lk 109).

Tartumaal läbiviidud uuringu tulemused näitavad, et õpetajad tajuvad kakskeelsete laste puhul enda rolli eelkõige eesti keele arendamisel. Lapse emakeele arendamises näevad nad peamist rolli lapsevanematel. Osa uuritud õpetajatest leidis, et emakeele kasutust laste omavahelises vestluses ei peaks keelama, kuid oluline on arvesse võtta lapse vanust ja keelelist arengut. Teised õpetajad jällegi arvasid, et laste omavaheline emakeelne vestlus takistab lastel eesti keele arengut (Taal, 2016, lk 19, 23).

Kakskeelsete laste õpetamise takistusena on Tartumaa lasteaiadõpetajad välja toonud õpetajate vähesed teadmised, kõik õpetajad ei ole seda teemat käsitlevatel koolitustel osalenud. Osa õpetajatest näeb takistusi laste emakeele kujunemises väites, et osadel muu emakeelega lastel ei ole emakeele oskus välja arenenud, mis on takistuseks eesti keele

õpetamisel. (Marjapuu, 2013, lk 24) Kakskeelsete laste õpetamise juures on probleemidena välja toodud rühma ühtsuse kujundamine, seda juhul kui rühmas käib erineva emakeele ja kultuuritaustaga lapsi. Erimeelsusi esineb lapsevanematega suheldes, kuna vanematel on erinevad arusaamad laste keeleõppest. (Taal, 2016, lk 19)

Varasemates uuringutes on selgunud, et lapsevanemate ootuseks eesti keele õpetamisele lasteaias on, et see valmistab last ette koolis eesti keeles õppimiseks ning suurendab tulevikus lapse võimalusi tööturul. Samuti on uurimistulemustes välja tulnud vanemate soov, et eesti keele õppimine aitab lapsel tundma õppida eesti kultuuri ja eesti keele omandamine suurendab lapse suhtlusringi. (Gusjuk jt, 2022, lk 159) Samuti on uurimistulemused näidanud, et lapsevanemad jagavad seisukohta, et kui laps on sündinud Eestis, siis ta peab omandama eesti keele kui riigikeele (Lambakahar, 2015, lk 34).

Varasemad uurimistulemused näitavad sedagi, et muukeelsete laste vanemate ootuseks on, et eesti keele õppimine ei takistaks laste arengut ning samuti peetakse oluliseks, et eesti keele õppimist lastele liigselt peale ei surutaks (Gusjuk jt, 2022, lk 161). Samuti näitavad uurimistulemused, et vanemad peavad oluliseks, et lapsed omandaksid eesti keele varases eas (Lambakahar, 2015, lk 35). Kahesuunalise keelekümblust rakendavate lasteaedade kohta tehtud uuring näitas, et vanemate ootuseks on, et õpetajad valdaksid nii eesti kui vene keelt kõrgtasemel, kuid reaalsuses kahjuks see alati nii ei ole (Gusjuk jt, 2022, lk 161).

Tartu linnas eestikeelsele haridusele ülemineku kohta läbiviidud uuringus tulid esile lapsevanemate seisukohad, et lasteaias peaks eelkõige keskenduma emakeele arendamisele ning lapsevanemate seas esines arvamust, et eesti keele õpe võiks alata hiljem. Osa vanemaid loodab, et laps omandab eesti keele hiljem koolis. Seega mitte kõik muukeelsete laste vanemad ei mõista varase eesti keele õppe tähtsust. (Klaas-Lang jt, 2023, lk 84)

Keelekümbelse meetoodika rakendamise kohta on lapsevanemad varasemas uurimuses avaldanud erinevaid seisukohti. Mõned vanemad leiavad, et on õigustatud, et õpetaja kasutab ainult ühte keelt ning selgituste andmiseks peaks õpetaja kasutama kehakeelt või näitlikke vahendeid. Teised vanemad aga väidavad, et selle reegli range järgimine ei anna lastele turvatunnet ning vajadusel peaks õpetaja jagama lastele selgitusi nende emakeeles. (Gusjuk jt, 2022, lk 161) Teises uuringus on leitud, et vanemad peavad oma lapse keelekümbelse rühma panemist ennast õigustanud valikuks, vaid kaks lapsevanemat 32st kahtles tehtud valiku õigsuses ning siingi ühel juhul oli lapsevanema seisukohaks, et osalise

keelekümbelse asemel oleks võinud valida täieliku keelekümbelse (Lambakahar, 2015, lk 34).

Osalist keelekümbeluse rakendava lasteaiarühma kohta tehtud uuringus on lapsevanemad välja toonud, et keelekümbeluse metoodilisteks eelisteks on keeleõppe toimumine loomulikes oludes ning mänguliste tegevuste kasutamine keele õppimiseks. Samuti peetakse keelekümbeluse puhul positiivseks, et selle puhul mitte ei sunnita, vaid innustatakse lapsi eesti keelt kasutama. (Lambakahar, 2015, lk 35).

Kahesuunalise keelekümbeluse lasteaias rakendamise kohta tehtud uuring näitas, et vanemad enamuses on rahul keelekümbeluse metoodika tulemuslikkuse ning positiivsete tulemustena tõi vanemad välja, et laps on eesti keele keskkonnaga harjunud, tema sõnavara on rikkalik ning laps on võimeline suhtlema nii eesti- kui vene kodukeelega lastega. (Gusjuk jt, 2022, lk 166).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1. Eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimistöõ eesmärgiks on analüüsida eesti keele õpet Narva-Jõesuu Lasteaias Karikakar, hinnata rakendatavate tegevuste tõhusust laste eesti keele omandamisel ning uurida õpetajate ja lastevanemate arvamusi kasutatava metoodika tõhususe kohta.

Bakalaureusetöö uurimisküsimused on:

1. Milliseid meetodeid kasutavad Narva-Jõesuu lasteaia õpetajad erineva emakeelega laste eesti keele omandamise toetamiseks?
2. Kuidas hindavad õpetajad rakendatavate meetodite tõhusust eesti keele omandamisel?
3. Millised on lastevanemate arvamused ja kogemused seoses eesti keele õppimisega lasteaias?
4. Milliseid metoodilisi muudatusi soovitaksid õpetajad ja vanemad eesti keele õpetamise tõhustamiseks?

2.2. Metoodika

Uurimistöös kombineeritakse kvalitatiivset ja kvantitatiivset metoodikat. Kvalitatiivset metoodikat rakendatakse õpetajate arvamuste väljaselgitamiseks, lapsevanemate seisukohti uuritakse nii kvalitatiivse kui kvantitatiivse lähenemisega. Kombineeritud metoodika on valitud põhjusel, et töös soovitakse uurida nii õpetajate kui lapsevanemate vaadet. Õpetajate teadmised eesti keele õpetamise metoodikast on põhjalikumad kui lapsevanematel ning samuti on õpetajaid vähem kui lapsevanemaid. Seetõttu on põhjendatud õpetajate puhul rakendada kvalitatiivset metoodikat ja viia läbi nendega intervjuud. Lapsevanemate teadmised eesti keele õpetamise metoodikast on eeldatavasti tagasihoidlikumad, lapsevanemaid on rohkem ning seetõttu on otstarbekam koguda andmeid lapsevanematelt kirjaliku küsitlusega. Küsitlusega kogutati kvantitatiivseid andmeid, kuid vanemate arvamuste väljaselgitamiseks on küsimustikus mõned avatud küsimused, millega saadakse kvalitatiivset teavet.

2.3. Valim

Narva-Jõesuu Lasteaias Karikakar töötab kaheksa rühmaõpetajat ning nendel kõrval muusika- ja liikumisõpetaja ja neli õpetajaabi. Intervjuud olid plaanis teha kõigi kaheksa rühmaõpetajaga, kuid kolme õpetajaga ei õnnestunud sobivat intervjuu aega kokku leppida või intervjuuks nõusolekut saada. Muusika- ja liikumisõpetajaid ei intervjueritud, kuna nende poolt kasutatav õppemetoodika on rühmaõpetajate omaga võrreldes teistsugune ning peamise osa ajast veedavad lapsed rühmaõpetajatega, mistõttu rühmaõpetajate poolt rakendataval metoodikal on olulisem roll laste eesti keele oskuse arengus.

Narva-Jõesuu Lasteaias Karikakar käib 58 last. Küsitluse valimisse kaasati iga lapse kohta üks lapsevanem, välja arvatud juhtudel kui ühes peres on mitu lasteaias käivat last, mille korral kaasata valimisse perest üks lapsevanem.. Neljal lapsevanemal on kaks lasteaias käivat last, seega on valimi suurus 55 lapsevanemat. Tegemist on kõikse valimiga.

2.4. Protseduur

Õpetajate seas viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud. Intervjuud toimusid vastavalt intervjuu kavale (Lisa 1), milles on toodud intervjuu küsimused. Intervjuu küsimused on koostatud bakalaureusetöö autori poolt vastavalt töö eesmärgile ja uurimisküsimustele. Tulenevalt intervjuu poolstruktureeritud vormist oli lubatav intervjuu käigus täpsustavate küsimuste esitamine, et saada rohkem töö kohta olulist teavet. Lisaküsimused tulenevad intervjueritavate vastustest.

Intervjuude läbiviimiseks pöördus bakalaureusetöö autor rühmaõpetajate poole. Intervjuuks nõusoleku saamisel lepidi kokku intervjuu aeg. Intervjueritavatele tagati konfidentsiaalsus, intervjueritavate nimesid töös ei avaldata. Intervjuud toimusid lasteaias kohapeal suulises vormis individuaalintervjuudena. Intervjuerijaks oli bakalaureusetöö autor. Intervjuud toimusid ajavahemikul 10.03.2024-27.03.2024. Intervjuude ajaline kestus oli 25-42 minutit.

Intervjueritavatelt küsiti nõusolekut intervjuude salvestamiseks. Kõik intervjueritud õpetajad andsid selleks nõusoleku ja bakalaureusetöö autor salvestas intervjuud kasutades selleks oma telefoni. Hiljem töö autor kuulas intervjuude salvestused üle ja transkribeeris need.

Intervjuude analüüsis kasutati kvalitatiivse sisuanalüüsi metoodikat. Intervjuude vastused kodeeriti vastavalt nendes sisule lähtudes induktiivse kodeerimise põhimõtetest. Intervjuude

tähenduslikest osades moodustati koodid, mis rühmitati kategooriatesse ja alakategooriatesse. Intervjuude tulemuse esitamisel koostati kategooriatest ja alamkategooriatest narratiiv, mida näitlikustati tsitaatidega intervjuudest. Tsitaatidele viidati intervjuu tähisega, näiteks Ö2.

Lapsevanemate küsitluse läbiviimiseks jagati lapsevanematele küsitluse ankeete lasteaia kohapeal. Ankeetide jagamistega tegelesid lasteaia rühmaõpetajad. Lapsevanemat täitsid kodus ankeedi ja töid selle täidetuna lasteaeda tagasi. Kokku õnnestus jagada 54 ankeeti. Lapsevanemad vastasid küsitlusele 12.03.2025-26.03.2025. Küsitluse tulemusena laekusid vastused 26 lapsevanemalt. Seega oli vastamismäär 48%.

Küsitluse tulemuste analüüsis kasutati statistilisi meetodeid. Vastaval küsimuse liigile arvutati välja kas vastuste sagedusjaotus või skaaladel põhinevate küsimuste puhul hinnete keskvärtus ja standardhälve. Avatud küsimuste vastuseid analüüsiti sisuanalüüsi põhimõtete järgi, kategoriseerides vastuseid lähtuvalt sisust. Sarnaselt intervjuude analüüsile näitlikustati avatud küsimuste tulemusi tsitaatidega küsitletavate vastustest. Tsitaatidele viidati ankeedi tähisega, näiteks LV2.

3. UURIMISTULEMUSED

3.1. Intervjuud õpetajatega

Õpetajatega läbiviidud intervjuudest selgus, et nad rakendavad lastele eesti keele õpetamisel järgimisi meetodeid: keelekümblus, näitlikustamine, mänguline õpe, interaktiivsed tegevused, digivahendite kasutamine, loogikaülesanded, laulud, luuletused, juttude ettelugemine, dramatiseerimine. Keelekümbluse kasutamist iseloomustati positiivselt: *Lapsed on pidevalt eestikeelses keskkonnas, mis soodustab loomulikku keeleomandamist* (Õ2). Selle juures märgiti, et eesti keele õpetamine on lõimitud teiste õppeainetega, mille näidetena nimetati matemaatika, loodus, kunst, muusika ja liikumine.

Näitlikustamise võimalustena nimetati intervjuude illustratsioonide, piltide ja kaartide kasutamine, õpetaja kehakeel ning hääle intonatsioon. Näitlikustamist hõlbustavad erinevad visuaalse abivahendid, millena nimetati pilte, paberitõid ja mänguasju. Nende vahendite kasutamine näitlikustamisel aitab lastel seostada sõnu ja mõisteid. Visuaalsete abimaterjaline kasutatakse rühmaruumi seintel olevaid materjale, mille kohta üks õpetaja nimetas „rääkivate seinte“ põhimõtte järgmist.

Interaktiivsete tegevustena nimetati vestlusi, rollimänge ja rühmatõid, samuti pakuvad interaktiivsust digivahendid. Nende eelisenä nimetati, et need soodustavad lastel keelekasutust. Keeleõpetamise eesmärgil kasutatakse ära hommikuringi ja õhturingi. Digivahendite kasutamist põhjendas üks õpetaja sellega, et ta peab vajalikuks ajaga kaasas käimist.

Õpetajad kasutavad laste puhul lihtsaid ja lühikesi laule. Laulude valikul pööratakse tähelepanu sellele, et need oleksid rütmilised ning kordaksid sõnu ja fraase. Laulusid kasutatakse hommikuringis, keele ja kõne õppetegevustes.

Õpetajad loevad lastele eesti keeles raamatutest juttude lugemist. Lisaks märgiti, et õpetajad loevad lastele ette nende endi poolt koostatud lühijutte.

Mängulise õppe kohta märgiti, et lastele esitatavad keelenäiteid ja harjutused seotakse mängudega. Üks õpetaja märkis, et õppetegevus toimub alati mänguliselt. Mängulist õpetamist hinnati kõrgelt keele omandamise seisukohast: *Keele õpetamisel rakendan eelkõige mängulist õppimist, sest nii omandub keel kõige paremini.* (Õ5) Mängulise õppe eelistena märgiti, et see on laste jaoks huvitav ja seetõttu eriti oluline meetod nooremate laste puhul.

Õpetajad kasutavad nii valmismänge, mida müüakse kauplustes, kuid selle kõrval loovad õpetajad ise mängu. Mängude liikidena nimetati: lauamängud, sõnamängud, mälumängud, kaardimängud, liikumismängud, rollimängud, digimängud. Samuti on kasutusel interaktiivsed robotmänguasjad. Sõnade õppimist hõlbustavad kaardimängud, milles lapsed peavad leidma vastavusi sõnade ja piltide vahel.

Rollimängude näitena tuli intervjuudest välja poemäng, mille puhul lapsed saavad kasutada ostude sooritamisel eesti keelt. Rollimängude positiivse omadusena märgiti õpetajate poolt, et need võimaldavad lastele osaleda vestlustes ja pakuvad igapäevatoimingutega seotud võimalusi eesti keele õppimiseks ja rakendamiseks.

Mängude valikul peeti oluliseks, et need oleksid laste jaoks huvitavad ja lõbusad ning muudaksid õppimise kaasahaaravamaks. Samuti pidasid õpetajad oluliseks, et mängud oleksid sobivad laste ealist arengutaset ja keeleoskust arvestades.

Eesti keele õpetamisel kasutatavate põhimõtetenäitena nimetasid õpetajad: lapsekesksus, grammatiliselt õige kõne õpetaja poolt, keele õpetamine igapäevategevustes, positiivne tagasisidestamine lapse emakeele kasutamine üksnes erijuhtudel, õppematerjalide kohandamine, korduvus ja rütm.

Õpetamise lapsekesksuse alla mõistsid õpetajad, et õpetamine peab esiteks lähtuma lapse huvidest. Teiseks peab võtma arvesse lapse võimeid ja seega olema lapse võimetele kohandatud. *Lasteaia tegevused ja õppekava lähtuvad iga lapse individuaalsetest vajadustest, huvidest ja arengutasemest.* (Õ3)

Õpetajad pidasid oluliseks laste positiivset tagasisidestamist: *Lapsed peaksid saama kiitust ja julgustust, mis suurendab nende enesekindlust.* (Õ2) Õpetajate positiivne suhtumine aitab lastele luua positiivset ja toetavat õhkkonda, milles lapsed tunnevad end julgelt ja turvaliselt. Selline keskkond ärgitab lapsi katsetama ja vigu tegema ja seeläbi õppima.

Õpetajad pidasid oluliseks, et keele õppimisel rakendatakse seda loomulikes igapäevastes tegevustes. Õpetajad leidsid, et kõiki tegevusi, mida lapsed lasteaias teevad, saab eesti keele õppimiseks ära kasutama. Loomulike tegevuste näidetena tõid õpetajad välja kokkamise, käsitöö ja loodusvaatlused. Õpetajad pidasid keele õppimist igapäevategevuste kaudu eelistatuks formaalsetele õppetundidele ning leidsid, et keeleõpe ei tohiks piirduda üksnes keeletundidega. Igapäevategevuste tähtsust keeleõppes iseloomustab hästi järgmine seisukoht: *Keelt ei ole vaja õppida, on vaja kasutada.* (Õ4)

Õpetajad märkisid, et nad räägivad lastega üksnes eesti keeles. Lapse emakeelt kasutatakse üksnes erandlikes olukordades, näiteks kui laps ei saa õpetaja korraldusest aru ja seetõttu näiteks võib tekkida ohtlik olukord või muudel juhtudel kui lapse emakeele kasutamine osutub arusaamise tagamiseks hädavajalikuks. Muudel juhtudel räägitakse lastega vaid eesti keelest, sest õpetajad leiavad, et selline lähenemine aitab eesti keele kiiremale omandamisele kaasa. *Räägin lastega ainult eesti keeles, sest olen veendunud, et lapsed omandavad keele kiiremini kui nad seda pidevalt kuulevad ja kasutavad.* (Õ5)

Õpetajad kohandavad õppematerjale vastavalt laste keelelistele ja muudele individuaalsetele oskustele. Õppe kohandamise juures rõhutati seda, et õpetajad peavad mõistma, et iga laps areneb erinevalt ja erineva kiirusega.

Korduvust ja rütmi pidasid õpetajad olulised selleks, et need aitavad sõnu ja fraase meelde jätta. Korduvuse ja rütmi põhimõttele pööravad õpetajad tähelepanu õppes kasutatavate laulude ja luuletuste valikul. Üks õpetaja märkis, et lastele meeldivad rütmilised ülesanded.

Eesti keele õppimise juures kõige tõhusamate meetoditena nimetati mängulisust, keelekümblust ja kordamist.

Mängulise õppe tõhususe põhjenduseks märgiti, et mäng on lapse peamine ja loomulik tegevus. Samuti pakuvad mängud võimalusi lapse aktiivseks osaluseks ja seega aktiivseks keelekasutuseks. Mängud on laste jaoks lõbusad ja lastel on lihtne mängudele keskenduda. Õpetajad leidsid, et mänguliste meetodite puhul lapsed ei erista, kas nad mängivad või õpivad ja seetõttu toimub õppimine laste jaoks meeldiv. Seetõttu on lapse tähelepanu mängu juures, mis soodustab õppimist.

Keelekümbluste eelisenähtena toodi välja keelekasutus loomulikes olukordades. *Loomulik keelekasutus igapäevastes olukordades on kõige tõhusam, kuna lapsed omandavad keele*

automaatselt. (Õ2) Keelekümbluse eelisenä nimetati veel, et lapsed saavad õppida keelt aktiivse tegevuse ja suhtlemise kaudu. See muudab keeleõppe laste jaoks huvitavamaks ja niimoodi jääb neile õpitu paremini meelde. Keelekümblus on praktiline keeleõppe vorm, mis samuti muudab selle tõhusaks.

Ebatõhusate keeleõppe meetodite ja põhimõtetenä tulid intervjuudest välja: formaalne grammatikaõpe, tõlkimine, liigne kordamine ilma kontekstita, ühekülgne metoodika, kuulamine ning liiga keeruliste õppematerjalide kasutamine.

Formaalse grammatikaõppe kohta arvas üks intervjuueeritud õpetajatest, et need on laste jaoks liiga igavad ja abstraktsed. Grammatikaõppe puhul on probleemiks, et selle juures ei kasutata keelt reaalses olukordades, mille kohta arvati, niimoodi lapsed ei õpi keelt kõige paremini. *Lapsed õpivad keelt paremini läbi kasutamise, mitte reeglite tuupimise.* (Õ4)

Tõlkimist pidasid õpetajad lasteaiaaeglaste laste puhul ebatõhusaks meetodiks põhjusel, et selles vanuses lapsed ei suuda tõlgitavat reaalse eluga seostada. Seetõttu jäävad tõlkeharjutused laste jaoks abstraktseks. Tõlkimise puhul ei suuda lapsed mõista konteksti, milles tõlgitud sõna kasutatakse.

Kordamist toodi intervjuudes välja nii tõhusa kui ebatõhusa õppemeetodina. Õpetajad olid arvamusel, et kordamine iseenesest ei ole halb ja aitab uusi sõnu ja fraase kinnistada, kuid seda ei tohiks teha liiga palju ning ilma kontekstita seostamiseta. Vastupidi, sõnade kordamine peaks toimuma reaalses suhtlusolukordades, et lapsed saaksid neid kinnistada sobivas kontekstis. Liigse kordamise juures mainiti veel, et see võib muuta õppimise laste jaoks igavaks, mis toob kaasa laste motivatsiooni vähenemise.

Üks õpetajatest arvas, et ühekülgse metoodikaga õpetamine on ebatõhus. Seega ei tohiks pidevalt rakendada vaid ühte meetodit. Näiteks kui lapsed õpivad ainult eesti keelseid tekste kuulates, aga neil ei ole võimalusi eesti keeles kõneleda, siis see on tõenäoliselt ebatõhus. Õpetajad pidasid keeleõpet ebatõhusaks ka juhul, kui keskendutakse liiga palju kirjalikele töödele. Seetõttu ei ole sobiv, kasutada liiga palju töövihkute harjutusi, vaid eelkõige peaks keeleõppe põhinema suulisel suhtlusel.

Liigset kuulamist pidasid õpetajad ebatõhusaks, sest see jätab lapsed passiivsesse rolli. Seetõttu ei tohiks keeleõpet lasteaias toimuda viisil, kus õpetaja pidevalt räägib ja õpilased

ainult kuulavad. Pikaajaline õpetaja kõne kuulamine võib õpetajate arvates vähendada laste motivatsiooni keelt õppida.

Ebatõhusate keeleõppe meetodite kohta üks õpetaja arvas, et kui meetodeid sobival viisil kasutada, siis ükski nendes ei ole ebatõhus. *Kõik meetodid on head õiges kohas ja koguses. Ei tohi ülepakkuda, tüütuks ja pealetükkivaks muutuda.* (Õ1)

Ühest intervjuust tuli välja, et eestikeelsele õppele üleminekut peeti vajalikuks, kuid ei oldud päris rahul sellega, millisel viisil see toimus. *See oli kindlasti vajalik samm, mida riik oleks võinud juba ammu teha. Samas on kahju, et see toimus sel moel nagu see nüüd toimus. /.../ Kindlasti oli see üleminek paljudele haridusasutustele paras väljakutse, aga tuleviku perspektiivis oli see õige samm.*(Õ5)

Eestikeelsele õppele üleminekut muutis õpetajate arvates lihtsamaks, et Narva-Jõesuu lasteaias juba rakendati keelekümblusprogrammi, seega oli paljudel nendest varasem keelekümbluse kogemus. *Meie õpetajad olid valmis üleminekuks, sest suur osa neist töötas juba keelekümblusprogrammi järgi ja neil oli kogemus töötada eesti keeles muukeelsete lastega.* (Õ3) Ka teine õpetaja leidis, et üleminek eestikeelsele õppele on jõukohane märkides, et ka varasemal on Narva-Jõesuu lasteaia lapsed suutnud heal tasemel eesti keele omandada. *Usun, et meie lasteaias tuleme kenasti toime ja selle kinnitajateks on ka meie juba kooli läinud lapsed, kes tulevad kenasti toime koolis õppimisega nii vanemate, kui ka esimese klassi õpetajate sõnul.* (Õ5)

Eesti keelsele õppele ülemineku juures peeti positiivseks, sest see pikemas perspektiivis tuleb kasuks laste keeleokusele. Eestikeelne õpe tähendab seda, et lapsed omandavad keele loomulikus keskkonnas ning läbi igapäevaste tegevuste. Õpetajad arvasid, et selline keeleõpe on kokkuvõttes tulemuslikum vaatamata sellele, et esialgu valmistab see nii õpetajatele kui lastele raskusi. Õpetajad leidsid, et kui pärast lasteaia lõpetamist lähevad lapsed koolis, siis on neil seal tänu lasteaias toimunud eestikeelsele õppele kergem hakkama saada.

Eestikeelsele õppele üleminekul seonduvalt tuli intervjuudest välja arvamus, et see on toonud kaasa erisuste tekkimise eesti keele õpetamise tasemes. Selliste erisuste põhjustena nimetati erinevusi õpetajate keeleoskuse tasemes. Osadel õpetajaabidel on eesti keele oskus vaid B2 tasemel ja selle kohta leiti, et sellise keeletasemega õpetaja ei suuda tõhusalt aidata kaasa laste eesti keele arengule.

Eestikeelsele õppele üleminekuga seoses märgiti, et see on suurendanud õpetajate vastutust. Õpetajate töö on muutunud keerukamaks ning õpetajate töökoormus on suurenenud. Õpetajate jaoks on olukorda raskemaks muutnud see, et osadel lastevanematel on kõrged ootused laste eesti keele kiire omandamise suhtes. Samas jällegi mitte kõigil lastele ei ole kõrget motivatsiooni eesti keelt õppida.

Eestikeelsele õppele ülemineku on tekitanud raskuseid osadel lastel, kelle keeleoskus on madalama tasemega. Sellised lapsed võivad tajuda keelebarjääri, mis takistab neil parema keeleoskusega lastega võrdväärselt lasteaia tegevustes osalemast. Samuti märgiti, et laste ebaühtlane eesti keele oskuse tase muudab ka õpetajate tööd keerulisemaks. Lisaks toodi välja, et lihtsam on õpetada lapsi, kes on omandanud lugemisoskuse vene keeles, sest neid lapsi on lihtsam eesti keeles lugema õpetada.

Lisaks märkisid õpetajad, et eestikeelse õppe puhul ei saa õpetaja toetud lapse poolt venekeeles omandatud teadmiste. *Kui varem, enne eestikeelsele õppele üleminekut, sai eesti keele õpetaja toetuda laste teadmiste, mis olid omandatud vene õppekeele tegevustes, siis nüüd see võimalus puudub.* (Õ4)

Eestikeelsele õppele ülemineku on tekitanud õpetajates raskusi õpilaste hindamisel. Küsimusi tekitab see, et kuidas hinnata selliseid lapsi, kes ei oska veel eesti keeles rääkida. Näitena nimetati valdkonda „mina ja keskkond“, mille kohta õpetaja arvas, et sellisel juhul ei saa hinnata.

Eesti keeles õpetamisega seonduvalt tekitas õpetajates küsimusi see, kuidas toimub lapse emakeele areng. Kui lasteaias toimub õpe vaid eesti keeles, siis lasteaed ei toeta emakeelt arengut.

Ühe võimaliku raskusena nimetati intervjuudes erivajadustega laste eestikeelset õpet. *Kuidas erivajadusega laps saab hakkama eesti keeles, on ka veel küsimärgi all.* (Õ3)

Üks õpetaja arvas, et eestikeelsele õppele ülemineku on toonud kaasa laste motivatsiooni vähendamise. Ta oli seisukohal, et see on muutunud õpetamist formaalsemaks, mistõttu laste motivatsioon on langenud.

Tuleviku kohta tuli välja arvamus, et keeleõpe peaks ka edaspidi olema mänguline ja põhinema loomulikel tegevustel. Oluline on ka see, et lastele antakse positiivset tagasisidet, mis hoiab nende motivatsiooni kõrgel tasemel.

Eesti keele õpetamise toetamiseks võiks edaspidi õpetajaid rohkem toetada ja motiveerida. Õpetajate tegevust peaks riigi poolt vähem kontrollima, selle asemele peaks neile pakkuma rohkem toetavat tagasisidet. Samuti kerkis esile arvamus, et õpetajaid aetaks toetada neile tööks vajalike ressursside tagamine: piisaval hulgal sobivat õppematerjale, tehnilisi vahendeid ning tugipersonali kättesaadavus. Tugipersonali kohta märgiti intervjuudes, et oleks vaja häid õpetajaabisid, muusika- ja liikumisõpetajaid, logopeede ja psühholooge.

Keeleõpe võiks õpetajate arvates olla veelgi enam integreeritud erinevatesse tegevustesse. Selliste tegevuste näidetena toodi intervjuudes välja kunst, muusika, loodusteadused.

Tulevikus võiks pakkuda lastele rohkem lasteaiaväliseid tegevusi, milles nad saaksid eesti keelt praktikas kasutada. *Võiks olla rohkem praktilist keelekasutust. Näiteks ekskursioonid või külastused, kus lapsed saavad eesti keelt kasutada reaalsetes olukordades.* (Õ2) Samuti mainiti teatrikülastusi. Lasteaed võiks kutsuda lastega kohtuma eesti emakeelega külalisi, kellega lapsed saaksid eesti keeles rääkida. Selliste võimaluste loomiseks peaks lasteaed tegema rohkem koostööd erinevate organisatsioonidega.

Õpetajad leidsid, et edaspidi võiks eesti keele õppes kasutada senisega rohkem visuaalseid ja digitaalseid materjale. Näidetena toodi välja pildiraamatud, videod, audiolõigud kuulamiseks.

Eesti keele õpetamise puhul võiks tulevikus kasutada rohkem kaasaegseid õppemeetodeid. Nende kohta nimetati näidetena robotika, rühmatööd, aktiivõpe.

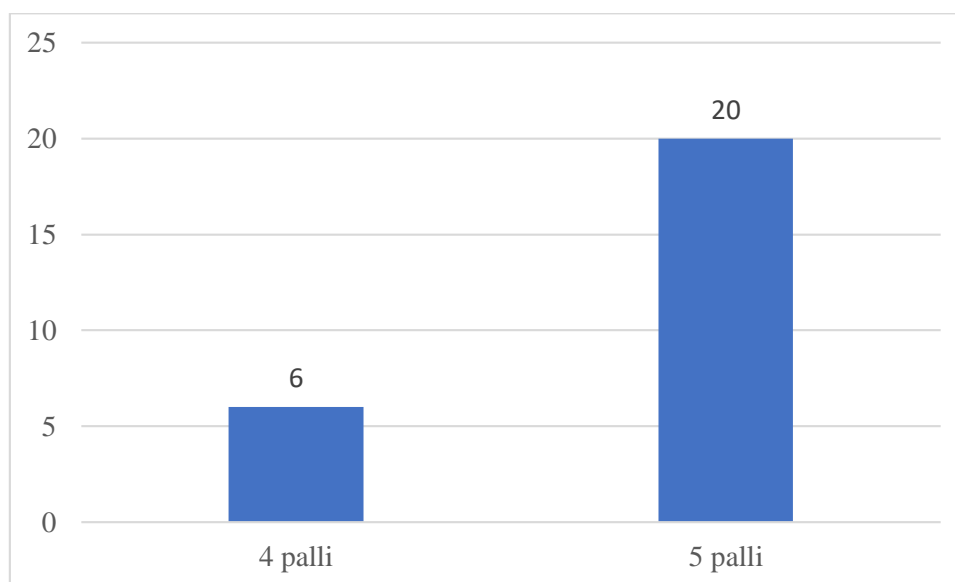
Intervjuudes tuli välja arvamus, et eesti keele õppimine lasteaias võiks olla süsteemsem. Õppes võiks kasutada rohkem teemasid, mis on seotud laste edasise õppimisega koolis nagu loodus, aastaajad või pere.

Õpetajad soovisid vanemate suurema kaasamist laste eesti keele õppesse. *Kaasata vanemaid, et nad toetaksid laste arengut ja emakeelt, praegu on nad natuke eemal.* (Õ4) Õpetajad arvasid, et oleks vaja vanematele selgitada, kuidas nad saavad laste eesti keele oskuse arengut toetada. Vanematele tuleks välja pakkuda selleks sobivaid ühiseid tegevusi lastele, näiteks lapsele eestikeelsete raamatute lugemine või koos lapsega laulmine. Õpetajad pakkusid välja, et tuleks korraldada kohtumise ja töötubasid lapsevanematega, milles selgitakse, kuidas nad saaksid lapse eesti keele arengut toetada.

3.2. Küsitlus lapsevanemate seas

Küsitlusele vastanud lapsevanemate puhul oli enamikel juhtudel koduseks keeleks üksnes vene keel. 26st vastajast 20 (77%) oli vaid vene koduse keelega, viies peres (19%) räägitakse nii eesti kui vene keelt. Ühes peres on koduseks keeleks ukraina keel.

Lapsevanemad andsid eesti keele õpetamise tõhususele Narva-Jõesuu lasteaias tervikuna kõrgeid hinnanguid. 5-pallisel skaalal hindasid kõik lapsevanemad seda 4 või 5 palliga. Sealjuures 77% vanematest andis kõrgeima võimaliku ehk 5-pallise hinde ja 23% 4-pallise hinde (Joonis 1). Tõhususe keskmiseks hindeks kujunes 4,77 ja standardhälbeks 0,43.

Joonis 1. Lapsevanemate hinnangud eesti keele õppe tõhususele tervikuna (vastuste arv)

Lapsevanemate hinnangud erinevate õppemeetodite tõhususele eesti keele õpetamisele olid võrdlemisi sarnased. 5-pallisel skaalal jäid kõigi meetodite puhul hinnete keskväärtused vahemikku 4,58-4,92. Kõige tõhusamateks meetoditeks osutusid vanemate hinnangute puhul piltkaartide ja polstrite kasutamine ($M = 4,96$; $SD = 0,20$) ja spetsiaalsed keeleõppe mängud ($M = 4,92$; $SD = 0,27$). Kõige vähem tõhusaks meetodiks oli vanemate arvates eestikeelsete multifilmide vaatamine ($M = 4,58$; $SD = 0,76$) (Tabel 1).

Tabel 1. Lapsevanemate hinnangud erinevate eesti keele õpetamise meetodite tõhususele

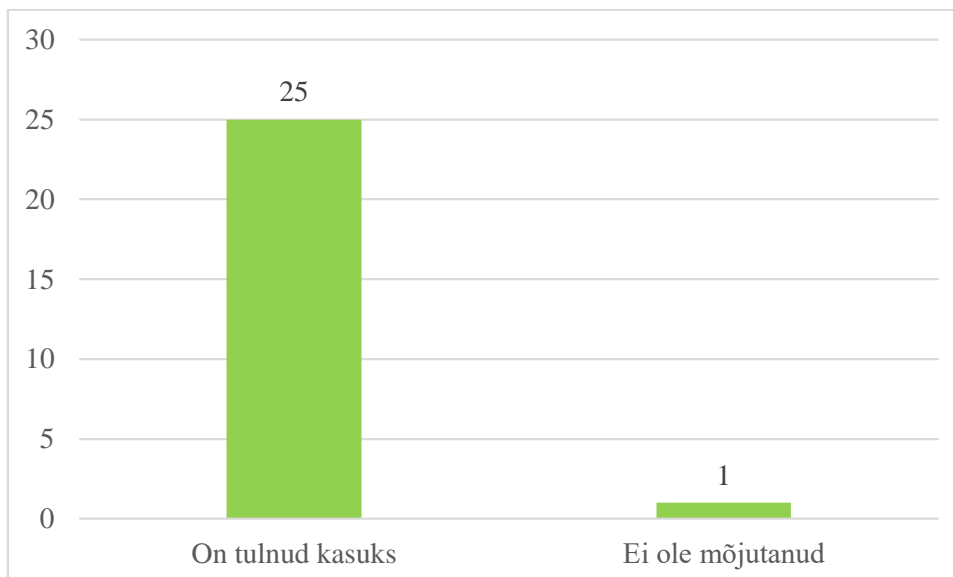
Meetod	Keskväärtus	Standardhälve
Erienvate mängude mängimine eesti keeles	4,69	0,47
Spetsiaalsed keeleõppe mängud, nt lauamängud, pildimängud	4,92	0,27
Pildikaartide ja postrite kasutamine	4,96	0,20
Eesti keelsed laulud	4,81	0,63
Tantsud ja liikumismängud	4,81	0,40
Rollimängud ja näidendid	4,69	0,62
Eestikeelsete raamatute ettelugemine õpetaja poolt	4,69	0,62
Eestikeelsete multifilmide vaatamine	4,58	0,76
Hommikuring	4,81	0,40
Spetsiaalsed harjutused sõnavara arendamiseks	4,77	0,82

Eesti keele õpetamise põhimõtetest hindasid lapsevanemad kõige tõhusamateks, et keeleõpe toimub igapäevaste tegevuste käigus, ja et õpetaja kasutab kehakeelt, žeste ja näitlikke vahendeid arusaamise lihtsustamiseks. Mõlema põhimõtte tõhusust hindasid kõik küsitlusele vastanud lapsevanemad 5 palliga. Kõige vähem tõhusateks põhimõteteks hindasid lapsevanemad õpetaja poolt laste keelevigade parandamist ($M = 4,60$; $SD = 0,76$), et õpetajad räägivad ainult eesti keeles ($M = 4,62$; $SD = 0,57$) ja laste omavahel eesti keeles rääkima julgustamist ($M = 4,68$; $SD = 0,63$). Nii nagu keeleõppe meetodite kohta antud vastustes, olid ka keeleõppe põhimõtete hinnangud väga kõrged. Hinded jäid keskmiselt 4,60-5,00 palli vahemikku.

Tabel 2. Lapsevanemate hinnangud erinevate eesti keele õpetamise põhimõtete tõhususele

Põhimõte	Kesk- väärtus	Standard- hälve
Õpetajad räägivad ainult eesti keeles	4,62	0,57
Keeleõpe toimub igapäevaste tegevuste käigus	5,00	0,00
Õpetaja kasutab kehakeelt, žeste ja näitlikke vahendeid arusaamise lihtsustamiseks	5,00	0,00
Õpetaja räägib lastega lihtsamalt keeles	4,96	0,20
Õpetaja räägib lastega aeglases tempos	4,81	0,40
Õpetaja parandab laste keelevigu	4,60	0,76
Õpetaja julgustab lapsi omavahel eesti keeles rääkima	4,68	0,63

Valdav enamus lapsevanemaid oli seisukohal, et eestikeelsele õppele üleminek on tulnud lapse eesti keele oskusele kasuks. Kõigest üks lapsevanem leidis, et see üleminek ei ole tema lapse keeleoskuse arengut mõjutanud (Joonis 2).

Joonis 2. Lapsevanemate hinnangud eestikeelsele õppele ülemineku mõju kohta lapse eesti keele oskusele (vastuste arv)

Avatud küsimuste vastuste põhjal selgus, et lapsevanemad väljendasid enamuses positiivseid arvamusi eesti keele õpetamise kohta Narva-Jõesuu Lasteaias. Keeleõppe iseloomustamiseks kasutati väljendeid: suurepärase, tõhus, kaasav, mitmekesine, läbimõeldud, hästi korraldatud. Keeleõppe juures tõid vanemad välja, et lasteaia õpetajad on hästi hakkama saanud eestikeelsele õppele üleminekuga. Vanemad märkisid, et lasteaia toimuv keeleõpe aitab hästi valmistuda kooliks. Vanemad märkisid, et keeleõppe kõrget taset on lapse juures kodus märgata, kui laps räägib eesti keeles, laulab eestikeelseid laule või kui on vanem mõistab, et laps saab eestikeelsest kõnest aru.

Lapsevanemate positiivset hinnangut eesti keele õpetamise kohta iseloomustasid mitmed tabavad arvamused: *Meie rühmas saavad õpetajad suurepäraselt hakkama. Lapsel on väljakujunenud eluterve suhtumine erinevatesse keeltesse. (LV2) Võin öelda, et tütrele läheb väga hästi, näen arengut. (LV6) Hästi korraldatud ja läbimõeldud järjepidev õpetamine. (LV13)*

Üks lapsevanematest vastas, et tal on kaks last ning üks nendest on lasteaia juba lõpetanud. Tema vastusest nähtub, et juba varem on olnud eesti keele õpe Narva-Jõesuu Lasteaias heal tasemele, mida lapsevanem selgitas oma vanema lapse näitel. Kuna vanem laps omandas lasteaias hea eesti keele oskuse, siis tänu sellele on tal olnud lihtne koolis eesti keeles õppida.

Lapsevanemad avaldasid tänu õpetajatele, kes on muutnud eesti keele õpetamise lastele mitmekesiseks ja huvitavaks. Õpetajate tunnustuseks väideti, et õpetajad võtavad arvesse lapse oskusi ja vajadusi. Õpetajate tegevust laste eesti keele arengu toetamisel hindasid vanemad mitmekesiseks. *Õpetajad teevad kõike, et lapsed mõistaksid eesti keelt ning julgustavad neid eesti keeles rääkima igapäevaste tegevuste, mängude, raamatute lugemise kaudu.* (LV10) Vanemad märkisid, et õpetajad kasutavad eesti keele õpetamiseks mitmekesist metoodikat.

Vanematelt küsiti erinevate eesti keele õpetamise meetodite kohta, milliseid nendest võiks rohkem või vähem rakendada. Kõige rohkem olid lapsevanemad arvamusel, et keeleõppes võiks kasutada rohkem spetsiaalseid keeleõppe mängusid, 11 lapsevanemat arvas, et neid võiks olla rohkem kasutusel, samas kui 12 õpetajate arvates võiks neid mängude rakendada senisega samas mahus (Tabel 3).

Tabel 3. Lapsevanemate arvamused keeleõppes kasutatava metoodika muudatuste kohta (vastuste arv)

Meetod	Võiks rohkem rakendada	Võiks olla samas mahus	Võiks vähem rakendada
Spetsiaalsed keeleõppe mängud, nt lauamängud, pildimängud	11	12	0
Pildikaartide ja polstrite kasutamine	6	17	0
Eesti keelsed laulud	6	17	0
Tantsud ja liikumismängud	8	14	1
Rollimängud ja näidendid	8	15	0
Eestikeelsete raamatute ettelugemine õpetaja poolt	2	20	1
Eestikeelsete multifilmide vaatamine	6	16	1
Spetsiaalsed harjutused sõnavara arendamiseks	9	13	1

Teisena saab välja tuua spetsiaalsed harjutused sõnavara arendamiseks, mida 9 lapsevanemat sooviks näha rohkem kasutusel. 8 lapsevanemat vastasid, et nad sooviksid rohkem tantsu- ja liikumismänge ning rollimänge ja näidendeid. Pildikaartide ja polstrite kasutamist, eestikeelsed laule, eestikeelsete multifilmide vaatamist ja eriti eestikeelsete raamatute ettelugemist õpetaja poolt võiks enamike vanemate arvates rakendada senisega samas mahus.

Avatud küsimuses esitatud täiendavate lapsevanemate täiendavate ettepanekute kohta tuleb öelda, et enamus vanemates ei osanud anda antud juhul soovitusi, mida võiks eesti keele õpetamise juures muuta. Paljud vanemad vastasid, et keeleõppega on hästi ja seetõttu ei ole vaja muudatusi teha.

Siiski märkisid kolm lapsevanemat, et vanemaid võiks rohkem kaasata laste keeleõppesse. Kaks lapsevanemat vastasid, et lastele võiks luua rohkem võimalusi kuulda eesti keelt emakeelena kõnelevaid inimesi. Üks lapsevanem pakkus välja, et lastele võiks korraldada rohkem ekskursioone. Üks lapsevanema arvas, et õpetajad võiksid vanematele teada anda päeva jooksul õpitud uutest sõnadest, et vanemad saaksid neid kodus lapsega harjutada.

3.3. Tulemuste arutelu ja järeldused

Bakalaureusetöö esimene uurimisküsimus oli: Milliseid meetodeid kasutavad Narva-Jõesuu lasteaia õpetajad erineva emakeelega laste eesti keele omandamise toetamiseks? Õpetajatega läbiviidud intervjuude tulemuste põhjal võib väita, et õpetajad rakendavad mitmekesisist meetodikat. Sealjuures on kasutusel keelekümblus ja mänguline lähenemine õpetamisel. Õpetajate vastustest ilmneb, et õpetajad rakendavad keelekümbluse aluspõhimõtteid, et õppes õpetajad räägivad ainult ühes keeles ja et keeleõpe toimub loomulike igapäevaste tegevuste kaudu (Bostwick & Gakuen, 2004; Kebbinau & Aja, 2011). Intervjuudest selgus, et õpetajad üritavad igati hoiduda eesti keele kõrval teiste keelte kasutamisest ning nad üritavad keeleõppeks ära kasutada kõikvõimalike olukordi. Võib öelda, et õpetajate arvamus on, et igasuguseid tegevusi saab keeleõppeks ära kasutada ja õpetajad seda ka teevad.

Keeleõppe lõimimist igapäevaste tegevustega on varases keeleõppes peetud kirjanduses igati sobivaks (Golubeva & Pere, 2017) ning seda näeb ette ka koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2023). Intervjuud näitavad, et õpetajad kasutavad keeleõppeks mitmesuguseid rutiintegevusi nagu näiteks hommiku- ja õhturing. Rutiintegevuste tähtsust keeleõppes on rõhutanud ka Märka jt (2009) ning Samuelsson (2021).

Õpetajad kasutavad õppes mängulisi meetodeid, mille sobivust lasteaias on Märka jt (2009) ning ka varasemad Eestist tehtavad uuringud on näidanud, et lasteaeades rakendatakse keeleõppes laialdaselt mängulist meetodikat (Marjapuu, 2013; Koiduaru, 2014; Taal, 2016; Peterson jt, 2020). Sealjuures Märka jt (2009) väidavad, et keeleõppes kasutatavad mängud peavad olema vaheldusrikkad. Intervjuudes selgus, et õpetajad peavad keeleõppe vaheldusrikkust oluliseks ning tulemused viitavad sellele, et kasutatakse paljusid erinevaid

mänge: lauamängud, sõnamängud, mälumängud, kaardimängud, liikumismängud, rollimängud, digimängud ning kasutatakse ka interaktiivseid robotmänguasju.

Narva-Jõesuu lasteaias rakendatavate eesti keele õppe põhimõtete osas võib välja tuua näitlikustamise, mida õpetajad rakendavad läbivalt ja ulatuslikult ja mida õpetajad peavad väga oluliseks. Näitlikustamine on mitmekesine ja selle juures kasutatakse nii visuaalseid vahendeid kui kehakeelt. Näitlikustamise kasutamist on toodud välja ka varasemates Eestis tehtud uuringutes (Taal, 2016) ning seda võib eesti keeles toimuva õppe puhul pidada väga oluliseks, sest õpetajad peavad jagama lastele selgitusi eesti keeles, mida aga lapsed veel väga hästi ei mõista.

Uurimistulemuste põhjal selgus, et Narva-Jõesuu lasteaias õpetajad kasutavad keeleõppes laule, luuletusi, juttude ettelugemist ja dramatiseerimist. Laulude kasutamist on märgitud ka varasemates Eestis läbiviidud uuringutes (Koiduaru, 2014; Taal, 2016). Sealjuures ühtisid käesolevas uuringus õpetajate seisukohad Taal (2016) uuringuga, et laulud peavad olema lühikesed. Käesolevas uuringus õpetajad lisasid, et nad kasutavad rütmilisi laule, mis kordaksid sõnu ja fraase, sest see aitab õpitavat paremini meelde jätta. Raamatute ettelugemine võimaldab lastel eesti keelt kuulda ning seda on kasutaud eesti keele õpetamisel ka varem (Marjapuu, 2013). Uudseks võib pidada tulemust, et Narva-Jõesuu lasteaias õpetajad märkisid, et nad loevad lastele ette ka laste endi koostatud jutte. See tähendab, et laste hulgas on neid, kes suudavad eesti keeles juttusid luua, mis viitab nende heale eesti keele oskusele.

Narva-Jõesuu õpetajad töid veel välja selle, et nende poolt läbiviidav õpe on lapsekeskne, kohandatud laste vajadustele ja keeleoskuse tasemele. Seda võib pidada keeleõppes oluliseks, et tõsta laste motivatsiooni ja võtta arvesse laste erinevusi eesti keele oskuses. Bakalaureusetöö autori arvates on see eriti oluline seoses eestikeelele õppele üleminekul, sest eesti keeles tuleb rääkida kohati lastega, kes seda keelt üldse ei oska. Samas osades peredes kasutatakse ühe koduse keelena eesti keelt ning need lapsed ilmselt oskavad eesti keelt vähemalt esialgu paremini.

Bakalaureusetöö teine uurimisküsimus oli: Kuidas hindavad õpetajad rakendatavate meetodite tõhusust eesti keele omandamisel? Intervjuude põhjal selgus, et õpetajad peavad tõhustaks eesti keele õpetamise meetoditeks keelekümblust, mängulist metoodikat ja kordamist.

Intervjuude tulemused näitavad, et õpetajad mõistavad keelekümblyse eeliseid keeleõppes, et tegemist on keeleõppega loomulikul teel ja aktiivse metoodikaga (Haridus- ja Noorteamet, 2021). Õpetajad pidasid ka keelekümblyst laste jaoks huvitavaks ja praktiliseks meetodiks. Õpetajate vastustest nähtub, et nad peavad laste motivatsiooni tagamist metoodika valikul väga oluliseks. Õpetajad pidasid mängulist õpet tõhusaks meetodiks selle pärast, et mäng on lapse loomulik tegevus, et see võimaldab aktiviseerida keelekasutuste ja et mängud meeldivad lastele. Seega võib öelda, et õpetajad põhjendasid keelekümblyse ja mängulise metoodika tõhusust sarnaste argumentidega.

Ilmselt tänu sellele, et õpetajad peavad keelekümblyst heaks õppemeetodiks, ei ole eestikeeles õpetamine tekitanud õpetajates vastuseisu. Kuigi õpetajad leiavad, et see põhjustab mõningaid probleeme ja raskuseid, siis nad mõistavad, et keelekümblyse metoodika annab häid tulemusi ja seda eelkõige pikemas perspektiivi laste keeleoskuse arengut ja kooliteed silmas pidades.

Õpetajate arvates ebatõhusate meetoditena tulid intervjuude põhjal välja formaalne grammatikaõpe, tõlkimine, liigne kordamist ilma kontekstita, ühekülgne metoodika, kuulamine ning liiga keeruliste õppematerjalide kasutamine. Formaalse grammatikaõppe sobimatust varases keeleõppes on kirjanduses välja toonud Baker (2011) ning Golubeva ja Pere (2017). Tõlkeharjutuste puhul on samuti tegemist formaalsete harjutusega, mille puhul ei suuda selles vanuses lapsed tõlgitava teksti konteksti asetada, mis muudab selle meetodi ebatõhusaks. Uurimistulemused näitavad, et uuritud õpetajad peavad väga oluliseks, et metoodika oleks vahelduv ja ilmselt seetõttu nad peavad ühekülgset metoodikat ebatõhusaks.

Võib pidada märkimisväärseks, et kordamist nimetasid õpetajad nii tõhusate kui ebatõhusate meetodite juures. Uurimistulemused näitavad, et õpetajad rakendavad kordamist mitmetel viisidel, kuid nad leiavad, et seda ei tohi teha liiga palju. Ka varasemad uuringud on näidanud, et õpetajad rakendavad kordamist uute sõnade kinnistamiseks (Marjapuu, 2013). Samas on õpetajate arvates oluline, et kordamine oleks seotud kontekstiga. Seega peaks hoiduma näiteks sõnade mehhaanilist kordamist, vaid pigem kordama neid praktiliste tegevuste, mängude ja laulude raames.

Cheng (2015) märgib, et varane keeleõpe peab olema kommunikatiivne ning seotud keelekasutamisega praktilistes situatsioonides. Intervjuude tulemuste põhjal võib öelda, et Narva-

Jõesuu lasteaia õpetajad nõustuvad selle seisukohaga, rõhutades, et oluline on kasutada keelt praktiliste tegevuste käigus ja et eelkõige tuleks tähelepanu pöörata suulisele keelekasutusele ning tegeleda vähem formaalse keeleõppe, grammatika ja tõlkeharjutustega.

Bakalaureusetöö kolmas uurimisküsimus oli: Millised on lastevanemate arvamused ja kogemused seoses eesti keele õppimisega lasteaias? Uurimistulemused näitavad, et lapsevanemad on rahul eesti keele õpetamisega Narva-Jõesuu lasteaias ning nad suhtuvad positiivselt eestikeelsele õppele üleminekule. Erinevalt varasematest uuringutes ei tulnud seekord lapsevanemate vastusest välja vastuargumente või kahtlusi eestikeelse õppe suhtes. Varem on näiteks peetud keelekümlust lastele liiga vähe turvatunnet pakkuvaks või arvatud, et see võiks takistada laste arengut muudes valdkondades (Gusjuk jt 2022). Samuti on varasemalt olnud vanemad seisukohal, et lasteaias peaks eelkõige arendama lapse emakeelt (Klaas-Lang jt, 2023). Bakalaureusetöö autorile olid lapsevanemate väga positiivsed seisukohad eestikeelse õppe suhtes üllatuslikud, eriti kui arvestada, et Narva-Jõesuu puhul on tegemist linnaga, mille elanikkond on väga suures ulatuses venekeelne. Lapsevanemate positiivse suhtumise võimalikuks põhjuseks võivad olla vanemate varasemad positiivsed kogemused keelekümlusega.

Lapsevanemate hinnangul olid kõige tõhusamateks õppemeetoditeks piltkaartide ja polstrite kasutamine ja spetsiaalsed keeleõppe mängud, kõige vähem tõhusaks meetodiks aga eestikeelsete multifilmide vaatamine. Seega võib öelda, et sarnaselt õpetajatele pidasid lapsevanemad oluliseks keeleõppe näitlikustamist.

Uurimistulemuste põhjal võib arvata, et paljudel lapsevanematel ei ole kuigi selgeid arusaamu, millised õppemetoodika ja põhimõtted on lasteaias eesti keele õpetamisel tõhusaimad. Paljudes ankeetides oli kõikide meetodite ja põhimõtete tõhusust hinnatud maksimaalsete hinnetega. Sel põhjusel osutusid erinevatele meetoditele ja põhimõtetele antud keskmised hinded väga kõrgeteks, olles vahemikus 4,58-5,00 5-pallisel skaalal.

Bakalaureusetöö neljas uurimisküsimus oli: milliseid metoodilisi muudatusi soovitaksid õpetajad ja vanemad eesti keele õpetamise tõhustamiseks? Nii lapsevanemad kui õpetajad peavad oluliseks õppes visuaalsete materjalide kasutamist ning seda võiks olla senisega võrreldes rohkem. Sealjuures võiks kasutada rohkem interaktiivseid ja digivahendeid.

Õpetajate ja vanemate arvamustes erinevuseks osutus, et lapsevanemad rõhutasid spetsiaalsete keeleõppemängude ja sõnavaraharjutuste tähtsust ning soovisid, et neid rohkem

rakendatakse. Õpetajad aga pigem peavad oluliseks keeleõpet läbi väga erinevate tegevuste ning pigem keeleõpet läbi keele kasutamise tegevuste käigus.

Uurimistulemused näitavad, et nii õpetajad kui lapsevanemad leiavad, et lapsevanemaid peaks laste eesti keele õppesse rohkem kaasama. Küsitluses osa vanemaid andis teada, et nad sooviksid saad juhiseid, kuidas oma laste keeleõpet paremini toetada. Sellist algatust võib pidada igati õigustatuks arvestades Dixon ja Wu (2014) seisukohta, et teise keele omandamist toetavad erinevad lapsevanemate tegevused nagu teises keeles raamatute ettelugemine või keeleõppe mängude koos lapsega mängimine. Õpetajad pakkusid välja kohtumisi lapsevanematega või töötubade korraldamist ning bakalaureusetöö autor leiab, et tegemist on igati õigustatud ettepanekuga.

Nii õpetajad kui lapsevanemad leidsid, et lastele tuleks luua rohkem võimalusi eestikeelt emakeelena kõnelevate inimestega kohtumiseks. Selleks võiks kutsuda külalisi lasteaeda. Bakalaureusetöö autori arvates on see igati hea ettepanek, sest Narva-Jõesuus on lastel vähe võimalusi kuulda eesti keelt emakeelena kõnelejaid. Kohati on ka õpetajate keeleoskus mitte kõige kõrgemal tasemel.

Bakalaureusetöö piiranguks võib pidada intervjueritud õpetajate vähesust, intervjuud väljendavad vaid viie õpetaja seisukohti. Samuti tuleb töö tulemuste tõlgendamise arvestada, et need põhinevad vaid ühel lasteaial. Seetõttu võiks tulevikus viia läbi samal teemal uuringuid ka teistes sarnase keelekeskkonnaga lasteaedades, näiteks Narva linnas.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli analüüsida eesti keele õpet Narva-Jõesuu Lasteaias Karikakar, hinnata rakendatavate tegevuste tõhusust laste eesti keele omandamisel ning uurida õpetajate ja lastevanemate arvamusi kasutatava metoodika tõhususe kohta.. Töös viidi läbi intervjuud viie õpetajaga ja küsitlus lastevanemate seas, millele laekus 26 vastust.

- Õpetajatega läbiviidud intervjuudes selgus, et õpetajad kasutavad eesti keele õpetamisel keelekümblust, näitlikustamist, mängulist õpet, interaktiivseid tegevusi, digivahendite kasutamist, loogikaülesandeid, laule, luuletusi, juttude ettelugemist ja dramatiseerimist. Õpetajad järgivad eesti keele õpetamisel mitmeid põhimõtteid, milleks osutusid lapsekesksus, grammatiliselt õige kõne õpetaja poolt, keele õpetamine igapäevategevustes, positiivne tagasisidestamine lapse emakeele kasutamine üksnes erijuhtudel, õppematerjalide kohandamine, korduvus ja rütm.
- Õpetajad pidasid tõhusateks eesti keele õpetamise meetoditeks keelekümblust, mängulist õpet ja kordamist. Keelekümbluse eelisteks olid õpetajate arvates keelekasutus loomulikes olukordades, aktiivsus, huvitavus ja praktilisus. Mängulist õpet pidasid õpetajad tõhusaks, sest mäng on lapse loomulikuks tegevuseks ja mängu kaudu toimub õppimine iseeneslikult. Mängud pakuvad võimalusi lapse aktiivseks osaluseks ja seega aktiivseks keelekasutuseks. Mängud meeldivad lastele ja seega tagavad laste motiveerituse. Ebatõhusateks meetoditeks pidasid õpetajad formaalset grammatikaõpet, tõlkimist, liigset kordamist ilma kontekstita, ühekülgsel metoodikal, kuulamist ning liiga keeruliste õppematerjalide kasutamist.
- Enamik lapsevanamaid hindas Narva-Jõesuu lasteaias toimuvat eesti keele õpet väga tõhusaks ning paljud vanemad olid väga rahul õpetajate tööga. Lapsevanemate hinnangul olid kõige tõhusamateks õppemeetoditeks piltkaartide ja polstrite kasutamine ja spetsiaalsed keeleõppemängud, kõige vähem tõhusaks meetodiks aga eestikeelsete multifilmide vaatamine. Kõige tõhusamaks keeleõppe põhimõteteks pidasid lapsevanemad keeleõpet igapäevaste tegevuste käigus ja näitlikustamist, vähem tõhusamaks pidasid vanemad laste keelevigade parandamist, eesti keeles

rääkimise julgustamist õpetajate poolt ja põhimõtet, et õpetajad räägivad vaid eesti keeles.

- Õpetajad leidsid, et eestikeelsele õppele üleminek pakub väljakutseid, kuid pidasid seda vajalikuks ja õigustatuks. Õpetajad hindasid, et Narva-Jõesuu lasteaiaõpetajatel on varasemad kogemused eesti keeles õpetamisel, mis on aidanud neil muutunud olukorras hästi hakkama saada. Peamiste raskustena eesti keelele õppele ülemineku juures nimetati osade abiõpetajate vähest eesti keele oskust, laste ebaühtlast eesti keele oskuse algtaset, õpetajate vastutuse ja töökoormuse suurenemist, õpilaste hindamist, õpilase emakeele arengu toetamist, erivajadustega laste õpetamist, võimalikuks peeti ka laste motivatsiooni vähenemist. Lapsevanemad andsid eestikeelsele õppele ülemineku kohta positiivse hinnangu ning valdavas enamuses leidsid, et see tulnud kasuks nende lapse eesti keele oskuse arengule.
- Õpetajad leidsid, et eesti keele õpetamisel tuleb jätkata keelekümbuse ja mängulise meetodikaga ning oluline on positiivne tagasisidestamine. Siiski võiks eesti keele õpetamine lasteaias olla süsteemsem. Lisaks vajavad lasteaiaõpetajad rohkem toetust sobivate õppematerjalide, tehnilised vahendite ja tugipersonali näol. Rohkem võiks kasutada visuaalseid ja digitaalse materjale.
- Lapsevanemad soovivad, et edaspidi rakendatakse eesti keele õppes rohkem spetsiaalseid keeleõppe mängu, spetsiaalseid harjutusi sõnavara harjutamiseks, liikumis- ja rollimänge. Nii õpetajad kui lapsevanemad pidasid vajalikuks lasteaiaväliste ürituste kasutamist eesti keele harjutamiseks ning vanemate suuremat kaasamist ning leidsid, et lasteaed võiks kutsuda lastega kohtuma eesti emakeelega külalisi, kellega lapsed saaksid eesti keeles rääkida.

KASUTATUD KIRJANDUS

Albaladejo, S. A., Coyle, Y., & de Larios, J. R. (2018). Songs, stories, and vocabulary acquisition in preschool learners of English as a foreign language. *System*, 76, 116-128.

Baird, P., & Argus, R. (2022). Eesti keelt teise keelena omandavate 7–8-aastaste laste kodusest keelekeskkonnast ja eesti keele oskusest. *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu Aastaraamat*, 18, 75-95.

Baker, C. (2011). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Multilingual Matters.

Bostwick, M., & Gakuen, K. (2004). *What is immersion?* <http://www.bilingual.com/School/INFO/WhatIsImmersion.html> (viimati vaadatud 22.02.2025)

Cheng, W.-W. (2015). A case study of action research on communicative language teaching. *Journal of Interdisciplinary Mathematics*, 18(6), 705–717.

Dixon, L. Q., & Wu, S. (2014). Home language and literacy practices among immigrant second-language learners. *Language Teaching*, 47(04), 414–449.

Golubeva, A., & Pere, K. K. (2017). Varajane mitmekeelsus ja keeleõpe. Rmt: *Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2016/2017. õppeaastal* (lk. 72-74). Haridus- ja Teadusministeerium.

Gusjuk, N., Tuul, M., & Õun, T. (2022). Two-way language immersion in Estonia: parents' expectations, experiences, and assessment of programme performance. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 10(2), 152-177.

Haljak, J. (2011). *Dramatiseeringute kasutamine koolieelse lasteasutuse õppetegevustes emakeele ja võõrkeele õpetamisel*. Tartu Ülikool. Magistritöö.

Haridus- ja Noorteamet. (2021). *Mis on keelekümblus?* https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2021/08/KK_2021_A5_web.pdf (viimati vaadatud 22.02.2025)

Haridus- ja Noorteamet. (2024). *Keelekümblus*. <https://harno.ee/keelekumblus#lak> (viimati vaadatud 22.02.2025)

Haridus- ja Teadusministeerium. (2023). Juhendmaterjal haridusasutustele ja lastevanematele eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks. https://ylejoe.ee/sites/ylejoe.ee/files/2023-06/juhendmaterjal_eestikeelsele_uleminek.pdf (viimati vaadatud 12.02.2025)

Hickey, T., & de Mejia, A.-M. (2016). Introduction: Immersion education in the early years. In T. Hickey and de Mejia, A.-M. (eds.) *Immersion Education in the Early Years* (pp. 1-13). Routledge.

- Hoff, E., Core, C., Place, S., Rumiche, R., Señor, M., & Parra, M. (2012). Dual language exposure and early bilingual development. *Journal of Child Language*, 39(1), 1-27.
- Kebbinau, M., & Aja, U. (2011). *Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas keelekümblusprogrammi näitel*. EDUKO.
- Klaas-Lang, B., Praakli, K., & Vender, D. (2023). Üleminek eestikeelsele õppele. Vene dominantkeelega Tartu lastevanemate hoiakute uurimisest. *Philologia Estonica Tallinnensis*, 8, 71-94.
- Koiduaru, E. (2014). *Õpetajate arvamused muukeelse lapse koolivalmidusest ja keelelisest toetamisest Tartumaa lasteaia näitel*. Tartu Ülikool
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2023). RT I, 22.03.2023, 5. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 21.02.2025)
- Lambakahar, I. (2015). *Kakskeelsete laste vanemate hoiakud ja arvamused kõne arengu kohta lasteaia keelekümblusrühmas*. Tartu Ülikool. Bakalaureusetöö.
- Marjapuu, G. (2013). *Tartu lasteaiaõpetajate arvamused kakskeelsest last toetavast keelekeskkonnast*. Tartu Ülikool. Bakalaureusetöö.
- Meisel, J. M. (2009). Second language acquisition in early childhood. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft*, 28(1), 5-34.
- Mizza, D. (2014). The first language (L1) or mother tongue model vs. the second language (L2) model of literacy instruction. *Journal of Education and Human Development*, 3(3), 101-109.
- Märka, M., Kuuspalu, K., & Soll, M. (2009). Erinevad keele- ja kultuurirühmad. Rmt. E. Kulderknup (toim.) *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus* (lk. 43-50) Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Narva-Jõesuu Lastead Karikakar. (2018). *Õppekava*. https://narva-joesuu.ee/documents/2032926/2890037/%C3%95ppek.2018_N_J_Lastead.pdf/d2c0464c-12ca-4bcb-b844-c5689e0ae684 (viimati vaadatud 12.02.2025)
- Narva-Jõesuu Lastead Karikakar. (2023). *Arengukava 2023-2025*. https://narva-joesuu.ee/documents/2032926/22236594/M.2_Lasteaed+Karikakar_AK+2023+-+2025+kinnitamine.asice/6099449e-739e-4fe3-ac35-a1533d5d93d0 (viimati vaadatud 12.02.2025)
- Peterson, T., Õun, T., Tuul, M., & Varik, P. (2020). Ülevaade pilootprojektist „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“. Rmt: H. Voolaid (toim.) *Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2019/2020. õppeaastal* (lk 108-111). Haridus- ja Teadusministeerium.
- Rogde, K., Melby-Lervåg, M., & Lervåg, A. (2016). Improving the general language skills of second-language learners in kindergarten: A randomized controlled trial. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 9(sup1), 150-170.

Samuelsson, R. (2021). Environments for imitation: second-language use and development through embodied participation in preschool routine activities. *Journal of Research in Childhood Education*, 35(1), 22-40.

Savijärvi, M. (2018). From shared interaction to shared language: Learning a second language in an immersion kindergarten. *Hacettepe University Journal of Education*, 33, 197-214.

Taal, A.-L. (2016). *Tartu linna lasteaiaõpetajate kirjeldused oma töö eripäradest kakskeelsete lastega rühmas*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Varep, A. (2020). *Muukeelse lapse eesti keele kui teise keele arengu hindamisest*. Tartu Ülikool. Bakalaureusetöö

Lisa 1. Õpetajate intervjuu kava

1. Millised on peamised meetodid, mida Te eesti keele õpetamisel lastele rakendate? Milliseid meetodeid Te veel rakendate?
2. Millistest põhimõtetest Te eesti keele õpetamisel lastele rakendate?
3. Millised meetodid on Teie arvetes eesti keele õpetamisel kõige tõhusamad? Miks Te nii arvate?
4. Millised meetodid on Teie arvates eesti keele õpetamisel ebatõhusad? Miks Te nii arvate?
5. Milline on Teie arvamus eesti keele õpetamisest lasteaias pärast eestikeelsele õppele üleminekut?
6. Kuidas võiks eesti keele õpetamise metoodikat Teie lasteaias muuta, et see oleks veelgi tõhusam?
7. Mida võiks eesti keele õpetamise juures veel teisti teha, et õpe oleks tulemuslikum?

Lisa 2. Küsimustik lapsevanematele

Lugupeetud lapsevanem,

Narva-Jõesuu Lasteaias Karikakar viiakse läbi uurimust lastele eesti keele kui teise keele õpetamise kohta. Palun Teil vastata järgmistele küsimustele. Teie vastuseid kasutatakse selleks, et eesti keele õpetamist paremaks muuta. Küsimustikule vastamine on vabatahtlik ja anonüümne. Vastamisele kulub umbes 10 minutit.

1. Milline on Teie peres kodune keel?

- Eesti
- Vene
- Eesti ja vene
- Muu, palun täpsustada.....

2. Kuidas te hindate eesti keele õpetamise tõhusust lasteaias Teie lapsele tervikuna? (5- väga tõhus, 1 – ebatõhus, ei anna tulemusi)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

3. Kuidas Te hindate järgmiste meetodite tõhusust Teie lapsele eesti keele õpetamisel? (5- väga tõhus, 1 – ebatõhus, ei anna tulemusi)

Meetod	1	2	3	4	5
Erienvate mängude mängimine eesti keeles					
Spetsiaalsed keeleõppe mängud, nt lauamängud, pildimängud					
Pildikaartide ja polstrite kasutamine					
Eesti keelsed laulud					
Tantsud ja liikumismängud					
Rollimängud ja näidendid					
Eestikeelsete raamatute ettelugemine õpetaja poolt					
Eestikeelsete multifilmide vaatamine					
Hommikuring					
Spetsiaalsed harjutused sõnavara arendamiseks					

4. Kuidas tõhusaks Te peate järgmiste põhimõtete rakendamist eesti keele õpetamisel lasteaias? (5- väga tõhus, 1 – ebatõhus, ei anna tulemusi)

Põhimõte	1	2	3	4	5
Õpetajad räägivad ainult eesti keeles					
Keeleõpe toimub igapäevaste tegevuste käigus					
Õpetaja kasutab kehakeelt, žeste ja näitlikke vahendeid arusaamise lihtsustamiseks					
Õpetaja räägib lastega lihtsamal keeles					

Õpetaja räägib lastega aeglases tempos					
Õpetaja parandab laste keelevigu					
Õpetaja julgustab lapsi omavahel eesti keeles rääkima					

5. Kuidas on Teie hinnangul mõjutanud Teie lapse eesti keele oskuse arengut eesti keelele õppele üleminek lasteaias?

- See on tulnud minu lapse eesti keele oskuse arengule kasuks
- See ei ole mõjutanud minu lapse eesti keele oskuse arengut
- See on halvendanud minu lapse eesti keele oskust

6. Milline on üldine arvamus eesti keele õpetamises Narva-Jõesuu lasteaias?

.....

.....

.....

7. Milliseid muudatusi Te soovite eesti keele õpetamise suhtes?

Meetod	Võiks rohkem rakendada	Võiks olla samas mahus	Võiks vähem rakendada
Spetsiaalsed keeleõppe mängud, nt lauamängud, pildimängud			
Pildikaartide ja polstrite kasutamine			
Eesti keelsed laulud			
Tantsud ja liikumismängud			
Rollimängud ja näidendid			
Eestikeelsete raamatute ettelugemine õpetaja poolt			
Eestikeelsete multifilmide vaatamine			
Spetsiaalsed harjutused sõnavara arendamiseks			

8. Milliseid muudatusi keeleõppe metoodikas võiks veel teha?

.....

.....

.....

.....

Suur tänu vastamise eest!